

Westall 1830. évi festménye.

A KENTI HERCEGNE, VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ ANYJA.

A KENTI HERCEG, VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ ATYJA.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ GYERMEKLEÁNY KÖRÉBEN

angol nép már régóta „legkegyesebb királynék”-nak nevezi.

Az 1819 május 24-én született *Viktória* 1837 június 20-án lépett a trónra és egy évvel később, 1838 június 28-án koronázott meg hagyományos szertartású nagy pompával. Az országslást azonban mindjárt azon a napon megkezdte, a melyre viradólóg a trón megürült. Az ország miniszterei és nagyjai szigorúan ragaszkodván az Angliában oly aprólékosan szem előtt tartott formásokhoz, IV. Vilmos halottaszobájából a halálest hivatalos megállapítása után azonnal a Kensington-palotába, az özeveg Kent hercegnő rendes lakóhelyére siettek. Az idő még csak hajnal felé járt s így a palotában még mindenki aludt. Viktória hercegnő felkeltetésén, hirtelen magára kapott reggeli öltözetében s félig álmosan, félig sirva jelent meg a rá várakozók előtt, kik közül lord Melbourne miniszterelnök adta elő a korai látogatás okát és célját. Az ifjú új királyné elfogultsága csak percekig tartott. Hamar összeszedte minden lelki és erkölcsi erejét s a jelen voltak mind megvallották, hogy a kised termetű, karsú, de keeses leány-király lényén egészen öntudatos fenség és fejedelmi méltóság áradt el. Ez első kihallgatást nyomban követte a City küldöttségének fogadása, majd pedig az első államtanácsülés, mely véletlenül éppen abban a teremben tartott, a melyben 18 évvel az előtt Viktória született. Az államtanács ülésére két nagybátyja, a sussexi és a cumberlandi herceg kísérték az új királynét, hogy tanácsaikkal segítségére legyenek; neki azonban kevés szüksége volt a tapasztalt rokonokra; sőt kevéssel később, délelőtt 11 órakor, már egész bátran jelent meg és olvasta föl trónralépési nyilatkozatát az ország főméltóságai és főrendei előtt. Mondhatni, hogy már ezen az első napon meghódított minden szívet és megnyerte alattvalói tiszteletét és szeretetét, mely később egyre fokozódott iránta mind e mai napig.

Viktória királyné az országslás hivatalos átvétele után csak hónapok múlva költözött át a királyi palotába, hova természetesen édesanyja is vele ment, s ott tovább is együtt folytatták megszokott házi életüket, melynek szertartás nélkülségét csak a koronkenti udvari ünnepélyek tették változatosabbá.

Az államférfiak, míg a királyné egyéniségét és hajlamait ki nem ismerték, attól tartottak, hogy a trónra jutott fiatal hölgy hajdon fog maradni, mint régebbi elődje, Erzsébet királyné. De ezt az aggodalmat is hamar eloszlatta azzal, hogy férjül választotta *Albert* szász-koburg-gothai herceget, vele egykorú unokatestvérét, azt az igen szép, igen művelt deli német herceget, a ki mint egy kisebb uralkodó-család sarja, sem személyi, sem politikai tekintetben

nem keltett maga iránt féltékenységet az angol főrangúknál. A valóban szerelmi házasság 1840 január 24-én kötött meg s 21 évig, vagyis 1861 végeig a legteljesebb családi boldogság félszéké tette az angol királyi palotát, és példás szépségével, valamint a házas felek finom tapintatos magatartásával végképen eltörölte azokat a kellemetlen emlékeket, a melyeket az előbbi uralkodók hagytak maguk után. E rendkívül szerencsés házasságból nyolcz gyermek (4 fiú és 4 leány) származott, kik közül a legidősebb, *Viktória* hercegnő, 1858 január 25-én Frigyes Vilmos porosz herceghez ment nőül, a mai német császár atyjához, ki csak száz napig viselhette a császári méltóságot. Másodszülöttjük, *Albert Eduard* walesi herceg és trónörökös, ki már maga is nagyapa. Többi gyermekeik: *Alfréd* edinburgi herceg, *Helena*, a schleswig-holsteini herceg neje, *Luiza*, Campbell marquis neje, *Arthur* connaughti herceg, *Lipót*

Albany hercege, a ki 1844-ben meghalt, és *Beatrice*, Battenberg Henrik herceg neje.

Már Lipót herceg halála is nagy gyászba borította az angol királyi házat; de sokkal nagyobb csapás volt a királynéra, hogy utolsó percezig rajongva szeretett férje, a „Prince Consort” (hercegi férj) czimmet megosztotta Albert, 1861 decz. 14-én rövid betegeskedés után, mondhatni, váratlanul elhunyt. Ez a nagy veszteség végképen boldogtalanná tette Viktória királynőt. Magányba vonult és évek hosszú során át csak néha-néha fordult meg rendes székelyén, Londonban; az udvari ünnepélyeken pedig mind máig rendszeren a trónörökösrel és annak nejevel helyettesíteti magát. Legtöbbit tartózkodik nyáron a Londonhoz közeli Windsorban és a Skóciában fekvő Balmoralban, télen pedig az enyhe éghajlatú Wight-szigeten, mind oly helyeken, a melyekhez felejtethetetlen férjének legtöbb emlékezete fűződik. E meg nem szűnő gyászolás

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ MEGKORONÁZÁSÁKOR. (1838.)

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ MINT MENYASSZONY.

ALBERT HERCEG, A KIRÁLYNŐ FÉRJE.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ TRÓNALÉPTE NAPJÁN. (1837 JUNIUS 20.)

talán legmeghatóbban nyilatkozik a királyné naplóiban, melyeket nyomtatásban is közzétett.

Hanem azért a magányba vonulással éppen nem zárkózik el uralkodói teendői elől s az államügyeket legkevesebbé sem hanyagolja el. Uralkodása első napjától kezdve szigorúan szem előtt tartotta a nagy hivatásával együtt járó kötelezettségek pontos teljesítését. Már mint leány-király is éppen úgy tündökölt a keresetlen szerénységtől, mint a hogy nagy bizalmat keltett maga iránt tiszta belátásával és fölfogásával, nemkülönb a kormányzás ügyei iránt való tökéletes érzékével. Az ő uralkodása alatt igazi valóság lett az az alkotmányos elv, hogy a fejedelem csak uralkodjék, de ne kormányozzon. A kormányzásban mindig szabad kezet engedett úgy a szabadelvű (whig), mint a konzervatív (tory) pártból alakult miniszteriumoknak, bár hajlamai mindig a szabadelvűekhez vonzótták; mert változatlan elve mind máig, hogy nem udvari, hanem parlamenti alapokon nyugvó politikát kell fűzni. E részben saját személyes akaratát soha sem kívánja külön érvényesíteni. Tökéletesen egy véleményben volt vele a férje is, ki soha és sehol nem kívánt az országos politika intézésében vezérkedni, de azért természetesen mindig része volt a nagy politikában azon tanácsai révén, melyeket a királyné mindig a legnagyobb figyelemben részesített. Tudták ezt az államférfiak is; mindazáltal soha sem kívántak e miatt megjegyzéseket tenni, mert tapasztalták, hogy a „hercegi férj” éppen oly buzgó támasza Anglia érdekeinek, a mily kevéssé kíván személyesen szerepelni, s a királynőhöz hasonlólag féltékeny gondot visel mind a közszabadságok fentartására, mind az ország közgazdasági haladására.

Éppen ezért Albert herceg elhalálózását Anglia is nagy veszteségnek tekintette magára nézve, s ha némely körök és lapok fölpanaszolják is koronként a királyné teljes visszavonulását, a nagy közvélemény őszinte részvétellel és gyöngéd elnézéssel viseltetik a királynőnek már majdnem négy évtized óta változatlanul viselt mély gyászát iránt, s éppen nem ütközött meg senki azon sem, hogy a királyné még fiának, a walesi hercegnek 1863 március 3-án Alexandra dán királyi hercegnővel a windsori kastély kápolnájában tartott esküvőjén is csak annyiban vett részt, hogy a szertartást egy karzati zárt erkélyből végignézte.

Viktória királynő hosszú uralkodását a béke és haladás állandó ápolásán kívül egyebek közt az is jellemzi, hogy ez idő alatt Angliában a jelesen jelesebb államférfiaknak, tudósoknak, költőknek, művészeknek, közgazdasági, műszaki és kereskedelmi kitünőségeknek egész nagy serege tűnt föl, a kik nemcsak hazájukat, hanem általában az egész emberiséget igen sok természetesen eszmével, alkotással és találmányokkal

gazdagították. Ugyancsak e hatvan év alatt emelkedett legnagyobb virágzásra az angol gyarmatosítás, mely immár a földnek mind az öt részére kiterjed.

A fontosnál fontosabb újítások a királyné uralkodásának mindjárt az első évében megkezdődtek. Az általa szentesített első törvény a halálbüntetés enyhítésére vonatkozott. Ugyancsak az első évben jött létre Rowland Hill nagy fontosságú újítása, a *penny-levelbelyeg* behozatala, a melynek mintájára az olcsó levelbelyegek az egész világon elterjedtek, valamint ekkor tűnt föl először a parlamentben a később oly nagy hírnévre emelkedett Disraeli.

Viktória királynő néhány évvel ezelőtt fölvetette az „India császárnője” czímet; de ez sem életben, sem udvartartásában semmi változást nem okozott. Azóta is csak oly elvonultan él egyre szaporodó családja tagjainak, főleg unokáinak koronként köréje seregű társaságában, mint az előtt. Uralkodói kötelességeinek teljesítésén kívül talán a takarékoságban legszigorúbb, a melyet néha — mint mondják — tulságig is gyakorol.

Uralkodása általában áldásos volt mind Angliára, mind a világképre nézve; de kellemet-

lenségektől sem volt megkímélve. Párszor akadt olyan elvadult, vagy örvöngő ember, a ki gyerverrel támadt élete ellen, de mindig komolyabb következmények nélkül. Országá és az emberiség jóllétére egyiránt üdvös uralkodó s át fényes lapokon örökíti meg a történelem; Anglia külön története pedig már is följegyezte és méltatta, hogy a monarchiai államformát Viktória királyné mentette meg és biztosította a jövő számára is; s ha alatta a korona hatalomban vesztett is a miatt, hogy a demokrácia elvének sok engedményt tett; de ugyanez okból az uralkodó személyes tekintélye nagyon gyarapodott, az iránta való tisztelet a nép legalsó rétegeiig kiterjedt annyira, hogy a mostani örömmünnepe valóban általános és őszinte mindenütt, a hol az angol felsőség el van terjedve.

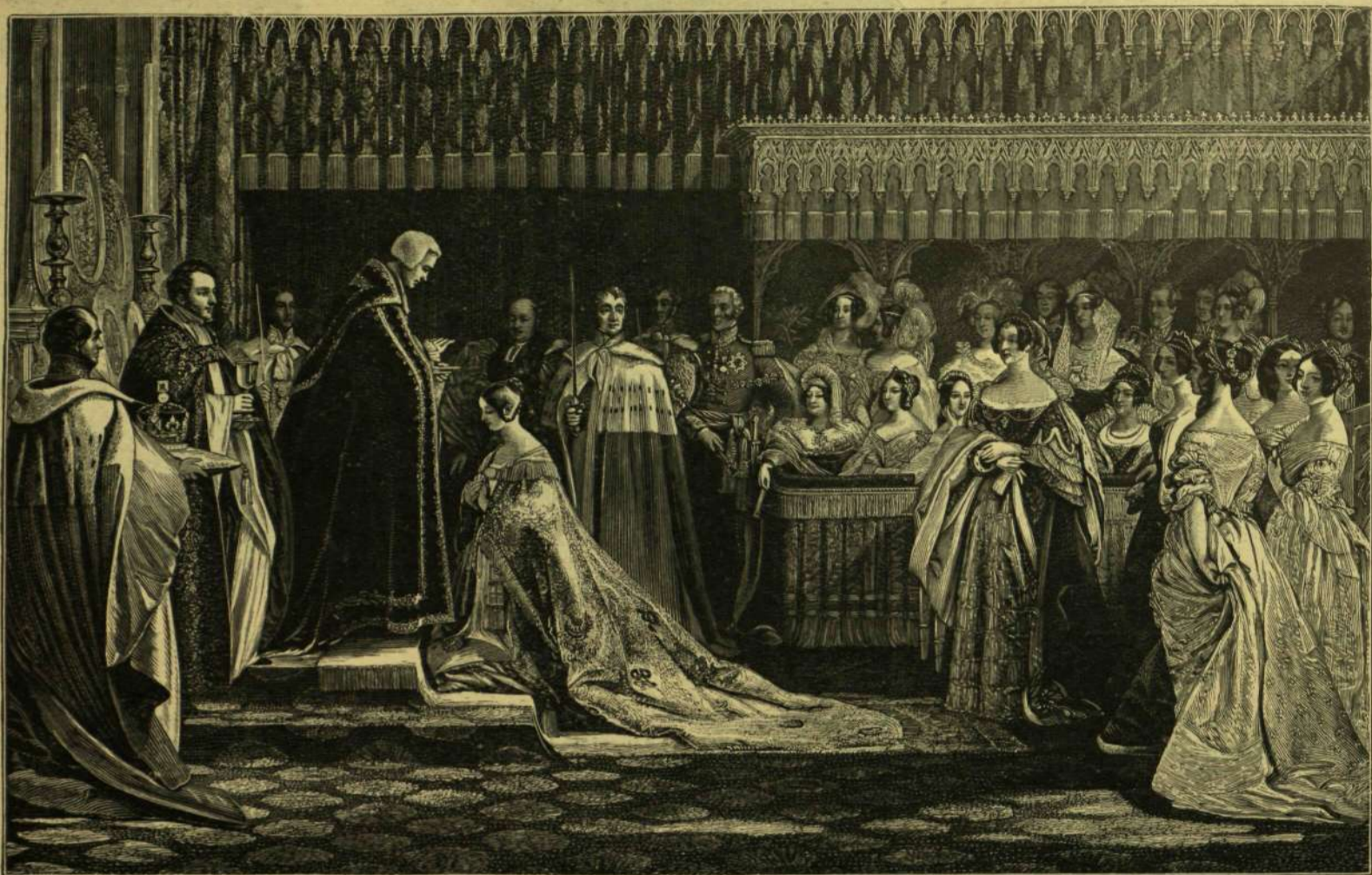
VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ NAPLÓJA.

A most uralkodása 60-ik évfordulója alkalmából általános ünnepelt angol királynő ritka érző szíveről, gyöngéd kedélyéről, nemes lelkületéről tesznek bizonyosságot azok a futó jegyzé-

Landsker festménye.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ, FÉRJE ÉS ELSŐ GYERMEKÜK, VIKTÓRIA HERCEGNŐ.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ ÁLDOZÁSA KORONÁZÁSA ALKALMÁVAL (1838-BAN).

Leslie festménye.

VIKTÓRIA LEGIDŐSEBB LEÁNYÁNAK ESKÜVŐJE FRIGYES VILMOS POROSZ HERCEGGEL, A KÉSŐBBI III. FRIGYES NÉMET CSÁSZÁRRAL (1840 JANUÁR 25-ÉN).

Philipp festménye.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ AZ ELSŐ TANÁCSULÉSEN (1837-BEN).

Wilkie festménye.

AZ ANGOL KIRÁLYNŐ ÉLETÉBŐL.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ MEKKORONÁZTATÁSA (1838 JUNIUS 28-ÁN).

Hayter festménye.

AZ ANGOL KIRÁLYNŐ ÉLETÉBŐL.

tek, melyeket 1848-tól 1861-ig, elége lebaldogabb szakából vetett papírra, midőn korán elvesztett, de most is gyászolt férjével együtt a természet csodálatos eltelve járta a skót börtönczék fölési vidékeit, s érintkezett fesztelenül a föld szegény népével. A királyné engedélyével ez a napló azóta nyomtatásában is megjelent.

De bár a királyné maga is nagy kedvelt szokott részt venni a falusi élet ártatlan mulatságaiban s gondosan följegyzte, ha lord Bread-bane-nal egy négyest, vagy lord Willoughby-vel egy kontratanczot lejtett el, azért mégis leg-zebb időtöltései, ha borús, felhős délutánokon, a melyek oly gyakoriak a skót felföldön, miközben künn az őszi zápor zuhog, otthonos, barátságos szobájában felolvassa szeretett Albert-jének Walter Scott «Utolsó troubadour dalát», a mely a múlt századok vonzó romantikájával, ebben a természeti környezetben, oly költséget hatott a királyné lelkére.

Nem hiányzik a kedves képből, a boldog családi élet képéből az apróságok üdítő zsvaja sem, mely édes nevetgélést vezgálja a fejedelmi házastársak komoly, tiszta vonalmába. A «jó Bertie», a mai walesi herceg Alice és «Baby», az akkor még csak öt hetes Alfréd herceg, s végre a későbbi Frigyes német császárnő, kit csak «Viki»-nek szólít a kényeztető anyai gyöngédség, mozgalmassá teszik az idylli élet derős bekéjét.

Nem volt olyan nap, melyen a királyi gyermekek fel ne mondtak volna egy-két német verset édes anyjoknak. Mert Viktória, daczára az angol hagyományok iránti alkotmányos tiszteletének, lelke mélyén igazi német nő maradt, a ki híven megőrizte családi nevelése első benyomásait. Naplójegyzeteinek tökéletes angol-sága mellett is ott, a hol a szív köztelenségével írja le élményeit, mintegy önkéntelen ki-siklik tolla alól egy tősgyökere német szó: — «gemüthlich» — mely mindennél jobban jellemzi azt, hogy ismét és ismét visszacsendül benne gyermekkori emlékeinek egy meghitt bizalmas hangja.

Ős patriarkalizmus, a nép igazi szeretete, szokásainak, erkölcsének, sőt babonáinak is kegyeletes tisztelete nyilvánul azokban a sorokban, melyeket a királyné életéről naponként följegyez. Mikor újon épült balmorai kastélyába először lép be, egy ócska cipőt hajtanak utána, a mi a néphit szerint szerencsét hoz, s mikor inkognito tett felföldi utjain egy-egy szerény vendéglőben elkölti egyszerű ebédjét, régi angol szokás szerint rendszeren asztalbotlás után kerülnek csak sorra a palackok a terítőtől megfosszított asztalra.

Kirándulásain a királynő rendszeren szorgalmasan rajzolgatót. Megtörtént ilyenkor, hogy «Viki» bizony eléggé figyelmetlen volt egy darázs-fészekbe telepedni s a kíméletlen teremtetek alaposan megszurkálták. A már serdült leánykát aztán Donald Stewart hős vállalkozása mentette ki a kényelmetlen helyzetből.

Három évvel később már ezekkel a cziczomatlan sorokkal jegyzi be az anya keze gyermeke boldogságát naplójába: «Szeretett Viktóriának ma (1855 szept. 29.) jegyezte el Frigyes Vilmos porosz herceg, ki 14-ike óta van nálunk. Már 20-ikán közölte velünk szándékát, de Viktória fiatalága miatt haboztunk, most beszéljen-e vele, vagy várjon visszatéréséig, végre mégis az elsőre határoztuk el magunkat. Midőn ma délután a «Craigna-Ban»-on föllovagoltunk, a herceg egy fehér fagyöngyöt tört le (a mi szerencsét jelent), neki adta, s hazament, a «Glen-Girnoch»-on közölte vele reményeit és óhajait, melyek aztán szerencsésen teljesedésbe is mentek.»

Nem állhatjuk meg, hogy szóról-szóra ne kö-zöljük a naplóból, mint Viktória királynő jószágos szívére szepen jellemző, azt a látogatást is, melyet Balmoralan szegényeinél tett egy alkalommal.

«Mivel Albert az egész napot kirándulásra akarta használni Alfréddal, kaptam az alkalom, hogy a két lánnyal és lady Churchill-lel kimenjek. A falusias boltjába indultam, hogy bevásárlásokat tegyek, egyrészt a szegények számára is; egy darabig kocsin-hajtatam, azután gyalog mentem föl a Balnearochba vezető dombon, hol Farguherson asszony lakik, ki néhány szegény kunyhóba vállalkozott elvezetni, hogy megmondja ott, ki vagyok. Mielőtt az első kunyhóba léptünk volna, egy öreg asszonnyal

találkoztunk, kiről azt mondta Farguherson asszony, hogy nagyon szegény, már 88 éves és a korábbi pálinkaégető anyja. Meleg alszoknyát ajándékoztam neki, mire a köny leperdült öreg arcán, meg kezeimet rázogatta s Isten áldását kérte rám. Nagyon megrájt volt.

«Az öreg, 83 éves, még egyenesen járó Kitty Kear, kinek kunyhójába léptünk azután, nagy méltósággal fogadott s azután leült fonni. Mit-után meleg alszoknyát adtam neki, így szólt: «Óvja Isten, háza népevel együtt, most és mind-örökké, vezesse és őrizze minden bajtól!» Egészen meg volt lepelve, hogy «Viki» olyan nagy, iránta általában nagyon érdeklődnek. Azután tovább mentünk, a régi Gordon-féle kunyhóba az öreg özvegy Symonsnéhoz, a ki nyolczvan éven túl léte, mélyen meggörnyedt alakja mellett a legcsinosabb, legrózsásabb arcot mutat. Egészen bizalmas volt, mindenünkkel kez-zet fogott: tudakozódott, hogy ki vagyok, s a legszívélyesebb áldásokkal halmozott el. «Isten áldja meg örömmel, vidámsággal, oltalmazza ezen és a másvilágon.» Mikor meghallotta, hogy Viki férjhez megy, hozzá is így szólt: «Az Ur vezesse jóvendő életében és tegye boldoggá.» Nagyon beszédese volt, de mikor kifejeztem előtte reményemet a viszontlátásra, ő is azt felelte, mint Kitty Kear: «mindennap elszólíthatja Isten a világából!»

«Még három más kunyhót kerestünk fel, a Symonsnéét (a mellette lakó özvegy menyéjét), kinek egy beteg fia van, aztán a patakon túl egy más öregasszonyt s utóljára Blairné, a muzsikust, szölkint be. Visszamentem még egyszer betérünk, hogy Grant anyját, a legtakarosabbat és tisztábbat mindannyi közt, meglátogassuk. A ruhát és kendőt, mit neki adtam, e szavakkal vette át: «Nagyon kegyes hozzám, több mint jó hozzám, minél öregebb leszek, annál inkább elhalmoz.» Miután egy ideig beszélgettem vele, azt mondta: «Nagyon örvendek, hogy ilyen frissen néz ki, — azután Viki távo-zása miatt könnyes szemekkel jegyezte meg: «Nagyon búsulok miatta s azt hiszem, ő is». Hozzátette, hogy aligha fogja viszontlátni a her-czegnőt; de azután kiigazította magát: «sajná-lom, hogy ezt mondtam, nem rossz értelemben mondtam, meg azután én mindig azt mondom, a mit gondolok, nem azt, a mi illik.» A kedves jó öreg asszony! kiált föl elbeszélése végén a királynő.

Cselédségéről is a legmelegebb hála szavaival emlékezik meg a királynő, így a pár év előtt el-halt Brown nevű öreg szolgálójáról, ki 1858 óta rendes kísérője volt a skót felföldön tett utjai-ban. 1849-ben lépett a királynő szolgálatába, kinek pony-jait hajtotta kezében, aztán hü-sége, gondossága fekről-fokra biztosította elő-menetelét, míg végre 1865-ben üröngő legkedveltebb komornyikává lett. Szolgálatait, jó tulaj-donságait, a legészintébb szavakban méltatja a királynő, ép úgy más kísérőjét, egy tiroli zergevadászát, a ki vele bolyongott, vele evett kirándulásain s mindamellett a tolakodó el-bizakodottság legesekeylebb jelét sem adta soha, a legtökéletesebb gentleman finomságával és méltóságával végezte halálán tisztjét. De való-ban megrájt is a királynő elismerése e derék, meghitt emberei iránt. Maga írja, hogy nem ritka eset volt, ha Brown és Grant, a másik szolgáló, hosszabb ideig gyalogolás után kocsi-ra ülték, hogy Viktória királynő saját plaid-jeit adta nyakukba, hogy izzadt testüket a hűléstől óvja.

A szelid lelkű Koburg herceg maga is atyjától örökölte a természet rajongó imádatát. Jó-kedvű, ötletes, igazi kedélyes nyárspolgár volt ő ezeken a társas kirándulásokon. Egyszer ki-terített plaiden ülve vitette át ifjú nejét a ked-vezetű füveim, mászóra a pázsiton elköltött reg-geli után egy papiroszeletre írta fel, hogy ott reggelizett a királyi társaság, s az iratot egy Selters-vizes palackba zárva, a helyszínen el-ásta. Ő rendszeren a Stuartok királyi plaid-jében, a királynő és leányai pedig fekete bársony mell-fűzőkben s szintén a Stuartok királyi színét mutató szoknyákban és shawl-okban vettek részt a kirándulásokon. Ezeknek egyik vonzerejét az ősrégi játékok: a kőbe-találás, kalapacsodás, stb. képezték. De voltak veszedelmesebb szóra-czások is, így a hatodfél perczig tartó verseny-futás meredek tizenfél, különböző színű övek-vel, fehér ingben. Tizennyolczan-tizenkilenczen vettek részt a nagy erőfeszítést kívánó verse-

nyen s igen sokan vérköpésnél végeztek, így a királyi pár egy fővadász is, ki soha sem is épült fel teljesen belőle.

1861-ben már Albert herceget halálsejtelmek fogták el. Egy alkalommal a fiatal walesi herceg számára vadaskertet tervezve Glen Muich-ban, tervezteket közben odaszólt hű em-béréhez, Grant-hoz: «Mielőtt mindez elkészülne, rég halva feküdhettek!» Kevesebb mint 3 hó leforgása alatt előérzete szomorú valóságra vált. «Utolsó volt» — írta reszketeg betűkkel a ki-rályné naplója végére 1861 október 16-án. A hí férjet, a nemes barátot elszóltította oldala mellől a halál. De emléke nem halványult el soha egy perczre sem a koronás özvegy szívében. V.

FRANCZIA KÖLTŐKBŐL.*

A szemek.

— Sully-Prudhomme. —

Kék vagy sötét, óh! mennyi szép szem
Látá a hajnal, — alszanak
Már e szemek a sírba mélyen,
— S ma is csak ép' úgy kél a nap.

A nyájas éj, kedvesb a napnál,
Elbűvöle hány szép szemet,
Mik örökre homályosak már,
— S a csillagok csak fénylenek, . . .!

S a szemeket már éj takarja . . .
Nem, nem lehet, — — — nem, nem hiszem.
Talán csak elfordultak arra,
Hová nem láthat földi szem.

És mint a csillagok lemennek,
De lényök azért ki nem ég,
Világát a lezárult szemek
Nem oltja ki a sír-fenek . . .

* A fentebbi, francziából fordított költemények szer-zőiről érdekesnek tartjuk itt röviden a következő ismertetést adni:

SULLY-PRUDHOMME 1839-ben született Párisban, s első költői babérját 1866-ban aratta a «Stances et Poèmes» című verses kötetével, melyet a «Les Épouves» (Kisérletek) még ugyanabban az évben, a «Les Solitudes» (Magány) 1869-ben, a «Les Destinées» (Végzetek) 1872-ben, a «Les vaines tendresses» (Hasztalan gyöngédségek) 1875-ben, a «La Justice» (Az igazság) 1878-ban és a «Le Prisme» (A prizma) 1886-ban követték. 1881. óta tagja a francia akadémia-nak. Egyik bírálója a többek közt azt mondja róla, hogy költészet a szellem legmagasabb része, a szív legelőretebb húrjait hozza rezgésbe, és képes kifeje-zést adni annak is, mit addig kifejezhetetlennek hittek az emberek. Versei elárulják, hogy a költő szenved, de fájdalma csöndes. Ez a fájdalom gyakran főlshajt, de nem járdul föl soha. Költészetében érzelme és gon-dolat, üde báj és philosophiai mélység, kedély és ko-molyság karöltve lép élénk. Biztos és hatalmas kézzel kap az emberi érzelme- és gondolatvilág nagy hár-fájának húrjaiba, s újjai végig futnak a mérdhetetlen hangszer egész skáláján. Sully-Prudhomme a jelenleg élő legnagyobb francia költők ama triumvirátusához tartozik, melyet vele együtt François Coppée és He-redia alkottak. «A szemek» című költeménye, melyet közlünk, a «Stances et Poèmes» című könyvében jelent meg.

EUGÈNE MANUEL, 1823-ban született, az irodalomban a hatvanas évek elején a «Pages Intimes» (Bizalmas lapok) című verskötetével lépett föl, melyet a fran-czia-német háború után a «Poèmes populaires» («Né-pies költemények»), majd a «L'absent» («A távollévő»), a «Pendant la guerre» («A háború idején»), az «En voyage» («Úton») címűek követték. Mindjárt első föllépésével a jelenkori elsőrangú francia költők közt vivott ki helyet magának, és népszerűségét munkái költői becsén kívül biztosította költészetének hazafis iránya, s az eszme- és tárgy-kör, melyben különösen a «Pendant la guerre» kötet mozog, melyben a költő s egyúttal hazafi mély és igaz érzelme nyilvánkozik meg. Manuel a francia kritikuskok és aestheticusok annak az iránynak úttörője, vagy legalább egyik első har-cosától tekintik, mely tárgya kiváltságosánál a mind-dennapi élethez száll le, de azt azután a művészet színvonalára emeli. Költészetét természetesség, egy-szerűség és világosság jellemzik, de azért nem hiány-zik belőle sem az előkelő finomság, sem a nemes emelkedettség. Őt a természet, a családi tiszely és a honszerelm Műzsaja ihleték, s érzelmes, népies és hazafias tettek költészetét, melynek az elbeszélés egyszerűsége, a líra őszintesége, és az előlapi hangulat adnak báj. A költeményei közül általunk ezúttal be-mutattott «Titoktartás» című a «Pages intimes» cik-lusból való.

LUCIEN PARÉ, Chalons-sur-Saône-ban 1845-ben szü-le-tett. Költeményei — melyeket kötetben is kiadott — előbb a különböző Revue-kben jelentek meg. Költésze-tét vergilinusnak mondják, a nagy római költőnek különösen «Bucoica» című költeményeire előzve, mert a költő a természetet lelki szemével látja, s nem csak festi azt, de azazl együtt érez. Paré mint műbíró is nagy érdemet s elismerést szerzett.

Kék vagy sötét, mindannyi szép szem
A síri bús homályon át
— Hol örök hajnal föl az égen —
Egy más, egy szép világra lát . . .

Panasz.

— Lucien Paré. —

Bűm' az erdőnek elpanaszlám,
S az erdő felhőjait rá, —
Elmondtam a forrásnak aztán,
És az könnyezve hallgató.

Elmondtam a dalos madárnak,
S az szomorún elhaltatót, —
És résztervön elsáppadának,
Mikor hallák, a csillagok.

Elmondtam a kicsiny virágnak,
A mely előlem fehéj bűt, —
Elmondtam a lehajló ágnak,
Mely az uton réám borúlt.

S eltelve gyöngéd szájalommal,
Az szomorún hajtott fejet,
A míg ez — eltakarom lombbal —
Rám szóra egy-egy levelet . . .

Ha a természet bánatomba'
Igy részt vesz, s elborog azon,
S a szél, mely jár vígban csapogva,
Szárnyára veszi panaszom':

Meghallod végre te is azt tán,
Te, a ki bűmnek oka vagy:
S kérdem: lesz-e számomra aztán
Csak egy vigasztaló szavad? . . .

Titok-tartás.

— Eugène Manuel. —

Akárki is, a jó barátoknak
Ne mondj meg kedvesed nevét,
— Ha ajskai mosolygának,
Magad' tán elszégyenled.

Ne ird nevét le a papírra,
Ha hív a Múza szeliden,
— A vallomást, alig leírva,
Megláthatná kíváncsi szem.

Apálykor parton a homokba
Ne ird le a kedves nevet. —
Ne ejtsd ki álmodban susogva,
— Az álom áruló lehet.

Ne mondj el a kicsiny virágnak,
Mit kedvesed elhallatott, —
Ne mondj el a sírnak magának,
Ha tán megölne bánatod.

Mert nincs sehol: harát — elég hű,
Virág — eléggé halgatag,
Papír — olyan próbált hűségű,
Hogy el nem árul titkokat, —

Ár — mely elég gyorsan befödne,
Mit kezde a homokba ír, —
És nincsen álom, mely eléggé,
S nincs, mely elég jól zárna — sír . . .!

Francziából: ifj. Sász Béla.

MAGYAR KATONAI AKADÉMIA.

Fontos vivmányt jelöl nemzeti és állami gyarapodásunk terén a magyar tisztképzés ügyének azon nevezetes fejlesztése, mely egyfelől a Lu-dovika-akadémia kereteinek kitágításában, más-felől a német nyelvű katonai iskolákban a magyar alapítványi helyek megszaporításában s a magyar tiszti akadémiából a közös hadseregbe való át lépés igért megkönnyítésében fog rövid időn törvényes szabályozást nyerni. Örömmel fogadta ez újítás híré az egész ország. Hogy e dolog fontosságát egész teljességében mérlegel-hessük, ismernünk kell azt a százados küzdel-met, a melyet a magyarság azért folytatott, hogy a magyar oktatási nyelv legyen a hadsereg in-tézményében.

Monarchiánknak jelenlegi legrégibb katonai akadémiaja, a bécs-új helyi, tudvalevőleg 1752-ben Mária Terézia alapította, egyséjéleg egy előkészítő katonai iskolával, melyet Bécsben száz szegény nemes fiú, vagy katonák gyerme-kei számára rendezett be. Ezen intézetbe való fel-vétel előjából a királynő az egész monarchiában ősszeíratta a szegény és vagyontalan nemesi ca-

ládok s érdemes katonatisztek gyermekeit, hogy folyamodás nélkül is kioszssa köztük az ingyenes helyeket. Két évvel később, hogy a gazdagabb családok gyermekeit is a tiszti pályára édesesse, Bécsben a mérnöki akadémiát is megteremtette, hol a növendékeket a mérnöki tudományok, föld-rajz, történelem, vívás, táncz és testgyakorlat mellett öt nyelvre, s ezek közt a magyarra is oktatták, hová a tanítványok nevelőkét és ese-lédjeiket is bevihették, s három különböző foko-zat szerint étkezhettek évi 100, 150 és 200 frt fizetés arányában; még pedig az olcsóbb ellátás-nál délben öt, este négy fogást, a következőnél délben hat, a legelsőnél pedig délben hét, este öt fogást személyenként egy meszely borral.

Tizennyéves koruk betöltésével kerültek aztán a kifogástalan növendékek a bécsúj helyi akadémiaiba, hogy magokat a magasabb hadi tu-dományokban is kellőleg kiképezhessék. Az inté-zet előjaira Mária Terézia a császári várat en-gedte át s úgy azt, mint a más két intézetet Daun Lipót gr. tábornak és Thurnheim gróf tábornok vezetésére alá rendelte.

A hadapródok két századra voltak osztva száz-száz fővel és pedig egyik század a lovagi és úri rend fiaiból, a másik főtisztek fiaiból. Mindannyi ingyen lakást és ellátást élvezett, s a tanítás tár-gyát eleintén csak mennyiség tudomány, fran-czia, olasz és cseh nyelv, táncz, lovaglás, vívás és testgyakorlat voltak.

Bármilyen hihetetlenül hangozzék is, míg a katonai alsóbb intézetekben a magyar nyelv tanításának is tér volt nyitva, addig a bécs-új helyi akadémián nyelvünk kevesebb tekin-tet volt, mint a csehre, s ez utóbbi mellett teljesen háttérbe szorult. Érthető így a nemzet idegenkedése, melylyel a katonai pálya iránt viseltetett, s ez a hűzódás, mely több mint száz éven át hagyománygyá csontosodott, meg-akadályozta a magyar elem jogos érvényesülését a monarchia hadseregének tisztkarában.

A katonai akadémia felállítására legelső évei-ben találkoztunk ugyan már magyar hadapród-okkal az intézet évkönyveiben, de csak nagyon kevéssel. Ott van a legelső közt Szakmáry Jó-zsef, Lehoczky Ferencz, ki mint lovaskapitány 1819-ben halt meg; az erdélyi magyarság közül Bialis Ignác, háromszéki székely, Eszterházy-gyalogos, Graza Ferencz radnói születésű Deutschmeister, azután Palóczy Horváth An-drás, Horeczky Lipót báró és az első Khuen Balasi. Ekkor tűnik fel először a spanyol ere-deti, de később megmagyarosodott Barkó — akkor még Borco — család is, mely sok jeles katonát adott a hadseregnek. Az első a csalá-dból azonban Barkó József, sajtáságos módon testi gyöngesége miatt kilépve az intézetből, a papi pályára lépett át. Ellenben pár évvel később, 1765-ben egy másik Barkó (János), ki 1801-ben halt meg, egyszerű Bethlen-gyalogos-ból altábornagyságig vitte.

Ebbe a korszakba tartoznak még a magyar ifjak közül, mint a bécsúj helyi akadémia első növendékei: br. Révay Mihály, Szereday Gábor, Pelkányi Károly és János, két Forgách, Ferencz és Péter, Horeczky Antal, a pesti születésű Ro-ványi József, Weber . . . ám, kinek neve mellett azt olvassuk, hogy «eltűnt», továbbá Buzogány Ferencz, Méri György Zsolnáról, báró Mesznál József Sopronból, Desseffy Henrik Bártfáról, Hertelendy Károly és a legérdemesebbek egyike, a költő Lénau nagyatyja Niembesch.

A következő húsz év alatt is csak elenyésző ce-kély számban volt a magyar ifjúság a bécs-új helyi katonai akadémiaiban képviselve. 1773-ban ott van Desseffy Károly Debreczenből, ugyanaz, a ki az erdélyi Hóra-lázadás leverésében is tevékeny részt vett, továbbá Niczky József Fogarasból, majd a köznemesi családok közül az Eper-jessy-ek, Forintos-ok, Kövesdy-ek, Szentivá-nyai-ak, Ocskay-ak, Kray-ak, Jobbágyi-ak küld-ték fiaikat a katonai intézetbe. Akad olyan, mint Alóssy József, Forintos Mihály, a ki később francia fogságban halt meg. A magyarok közé lehet számítaniunk a Mollké hírneves családját is, melyből nem kevesebb, mint három fordul elő az akadémia az időbeli növendékek közt, mert egyik Mollke (László) tényleg Nyitrai született, a másik pedig közreműködött a Hóra-lázadás leverésében is.

De még az itt felsoroltak nagy része is oly családok gyermeke, melyeknél a katonai pálya hagyományképp száll át egyik nemzedékről a másikra s aránylag még legerősebben van köz-

tük az udvarhoz jobban szító Erdély képviselve, így a julisfalvi Horvdthokkal, a bogáthi Far-kasokkal, a hidalmási Csukásokkal, a madarasi Péchyekkel, végre a Splényiekkal, kikről a bécs-új helyi anyakönyvből tudjuk meg, hogy eredeti-leg Neussel nevet viseltek s az első e néven Splényi-Neussel Jakab 1640-ben evangélikus lelkipásztor volt. A szűkebb értelemben vett Magyarországból a múlt század végéig még csak a következő magyar ifjak nyerték katonai ki-képezetésüket a bécsúj helyi akadémian: Török Sándor, Károly és János, Kadavy György, Ujházy Károly, Gombos János, Belgrády An-tal, Simaházy József, Csandý Sándor, Pon-grácz Mihály, Persa Antal budai orvos fia, Czebrán Antal s a három Almásy gróf, Mik-lós Illés és Énok.

De esoda-e ez a részvétlenség, mikor még a legvittebb magyar ezredek tisztjei is «ajuló szíveik epesztésével» szemlélték, mint a hogy a Gréven-ezred tisztjeinek a magyar országyül-léshez intézett kérvénye kifejezi, hogy a főtiszt-ségek betöltésére a magyaroknak vajmi kevés kilátásuk nyílik s hogy azokra «mindig csak idegenek alkalmaztatnak, bár születő nyelvün-ket, mely a magyar regementeket lelkesíti, nem értéki, és ha valamennyire magyar nyelvre kapván, azt úgy, véte tőri és beszéli is . . . kö-zönségesen a nemzetnek természet szerint való gyűlölsége és a magyarnak titkos üldözése szíve alatt elfedezve fekszik».

Ilyen sóhajokat esalt a magyar fiúk ajakára az a hideg mellőzés, melyben a bécsi politika a nemzetnek magyar katonai nevelés iránti leg-forróbb vágyait részesítette. Hiába áldozta va-gyona tetemes részét a Ludovika-akadémia fel-állítására a református hitre áttért Butler gróf, nyíltan kifejezve meggyőződését, hogy ha Ma-gyarország katonai akadémiával bírt volna, soha sem törtek volna be ide a tatárok, törkök és francziák. Hiába tette fejedelmi alapítványát 1802-ben már Festetics György gróf, a nagy hazafi, melyet fia Festetics László is megerősít-tett, 50 ezer forintot szánya egy magyar tüzér-ezred és magyar tengerészeti csapat felállításá-szerén tisztképzés céljaira. Sőt évekkel később Rhédey szathmári követnek az 1807-iki orszá-gyülésen tett 10,000 frtos alapítványa is a The-resianum három magyar növendéke számára, csak úgy volt gyümölcsözően elhelyezhető, hogy kikötötték, miképp az illető ösztöndíjasok nem mint alapítványosok, hanem csak mint rendes növendékek vétetnek föl. Ellenben Marezibányi Istvánnak oly czímen tett nagyobb alapítványa, hogy a pesti egyetemen magyar nyelvű tanszék állíttassék fel a katonai tudományok előadására, a bécsi kormány által egyenesen visszautasít-tott.

Az 1808-iki országyülés VII. cikkelye első ízben ígatta törvénybe a nemzetnek gondosko-dását a magyar ifjúság katonai neveléséről, el-rendelvén a Ludovika-akadémia felállítását s az e célra egybegyűlt alap évenkénti kimutatá-sát s megküldését a törvényhatóságoknak.

Sajnos, az 1808-iki francia háború követ-kezésében beállott nagy válság és egyéb körül-mények nem engedték a hazafias terv megvaló-sítását; még a következő év nagy részét is az előkészületek, tervek, költségvetési munkálatok, stb. vették igénybe. A fejedelmi kegy a váci konviktus épületét bopsátotta e célra ingyenes rendelkezésre, de a helyszínen tartott szemle kiderítette, hogy az épület tetemes tatarozásokra szorulna s alig egy ötödét fogadhatná be az intézetnek, ha csak a szomszédos szárnnyal ki-nem bővíténék.

Ezen a nehézségen kézzel segített Kémén-házy László váci püspök, ki nemcsak a szoms-zédos telket ajánlotta fel, de adományképp egy kert céljaira nyolcz hold földet is kiszakítani ígért a püspöki uradalomból, magára vállalván a püspökség teljes kárpótlását. Egyséjéleg Ká-roly főherceg is megkerestett mint főhadpa-rancsnok, hogy a tanítás és igazgatás céljaira a Felső-élé terjesztendő alkalmas egyéneket je-löljön ki a katonai rendben levő született ma-gyar tisztből, hogy az intézet működése lehe-tőleg még az 1809. évi szeptemberben kezdetét vehesse. Másfelől alázatos előterjesztést tettek a rendek az iránt is, hogy a Festetics-, Rhédey-, Beleznay-, Parniczky-féle alapítványok, mint melyek eredetileg a Ludovika-akadémia céljára

tették s csak ideiglenesen vonattak el rendeltetésüktől, az országnak visszaadassanak.

Még az 1809-ik év elején Ferenc császár a szegedi születésű Petrich András tábornoki ezredest nevezte ki az akadémia igazgatójává, a magyar helytartó-tanácsnál kezelt alapítványok és kötelezvények átvételére pedig Boros Lajos udvari tanácsos és a nádori kancellária igazgatója lón kiküldve.

A Hepe István által elkészített tervek úgy a régi konviktusi épület helyreállítására, mint az új épület emelésére 82,000 frt költséget vettek előirányzatba, mely összeggel egyelőre két osztály lett volna megnyitható. Az anyagbeszerzésre szükséges első lépések meg is történtek, de kitűnt, hogy sem Komáromból, sem Hradekből száraz épületfát nyerni nem igen volt kilátás. A mellett a föltérjlesztett tervekben is az udvari építészeti hivatal lényeges módosításokat tett, úgy hogy ezek tekintetbe vétele esetén a munkálatok előreláthatólag októberig el nem

készítésére kéri fel. Ez a terv valóban úgy szépség, mint könnyű kivihetőség tekintetében felülmúlta az előbb készítettet, s azért csekélyebb mérvű változtatásokkal helybenhagyást is nyert. Mivel pedig kifejezést nyert az az óhaj is, hogy egy oly terjedelmes és nagyszabású épületet, mint a Ludoviceum, minél tömörebben kell építeni, azért legtanácsosabbnak vélték az építkezést több évre osztani be, oly módon, hogy a folyó évben csak az anyag szerzések be s a régi épületben szükségessé vált sürgősebb javítások ejtessenek meg.

Az építkezéshez szükséges egész összeget egy millió frtra irányozták elé, mely összegből csupán a régi épület helyreállítására 267,000 frt mutatkozott szükségesnek.

Különbön 300,000 frtot szántak a gazdasági épületek föllállítására, s ezen összegnek a kincstárból kamatnélküli kölcsön gyanánt való előlegezésére magát a királyt vélték fölkérendőnek. Tekintve pedig, hogy csak 90 növendék ellátása

telek rossz fekvését kezdték hánytorgatni s azontánakodtak, nem volna-e jobb az intézetet Nagy-Szombatban létesíteni, honnan a rokkantakat akkor helyezték át, s hol a hajdani jezsuita kollegium alkalmas helynek kínálkozott.

De ezt az eszmét is elejtették s 1825-ben a regnicolaris deputatio Pestre vetette szemét, mint a hol az intézet élére állítandó nádorral az állandó érintkezés könnyebbé lenne téve, a tudományos segédesszüközök, nyilvános könyvtárak, stb. hozzáférhetőbbek, a vallási oktatás minden felekezettel részére egyaránt lehető, s az ország minden részéből a fővárosba tóduló áldozatkész hazafiakra nézve buzgóbb hatású lenne az intézet látása. Föltérjlesztést tettek egyszerűsmind Bécsben, hogy a Festetic-, Rhédey-, Belezny- és Parniczky-féle alapítványok a bécsi akadémiából áttétessenek a Ludovika-akadémiához, melyet azok jogszerint illetnek. Időközben aztán újabb adakozások is növelték az alapot, köztük Bathhány Ferencé, gróf Wenk-

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ, A MINT AZ ANGOL PARLAMENT MEGNYITÁSÁRA MEGY (1886).

készülhetvén, a megnyitásnak elhalasztását voltak ismét kénytelenek kérelmezni a következő évre.

Közbejött aztán még ugyanazon évben az építkezés eddigi vezetőjének, Hepe-nek halála, a mi ismét késleltette az építkezést, melynek egyik legfőbb akadályá különben is az anyaghiány volt. A bizottság kérelmére az építési anyagoknak a Dunán való ingyenes szállítását elérték ugyan, de a méz hiányzott, a falak és gerendák száradása lassan ment s a háború viszonyosságai mindezek tetejébe a buzgalmat is kissé megcsappantották az ügy körül fáradozókban. Az 1809-ik év végével az építési alap kötelezvényekben elhelyezett 1,599,508 frt 24 kr. s készpénzben befizetett 375,021 frt 37 kr. összegéből elkötött nem egészen 700,000 forint.

Ugyde a vácsi építkezéseknek 1810-ben megéjtett felülvizsgálata arról győzte meg az illetékes köröket, hogy annak külső tervezete alig feléne meg annak a mértéknek, melyet egy ilyen intézetnél az ország tekintélye és disse méltón megkövetelhet. Ez arra bírta az intézkedéssel megbízottakat, hogy a véletlenül ép Budán időző hirneves bécsi építész Amann Jánost új terv

is évi 137,000 frtot emésztené fel, ez alapítvány évi kamatai pedig s egyéb várható jövedelmek összege csak 78,000 frtra rug, s így 59,000 frt évi hiány mutatkozik — fölkérték ő felségét arra is, hogy a Ludoviceumnál alkalmazandó tanárok fizetését a pesti egyetem alapjából rendeltek, valamint az intézethez vezényelt felügyelők katonai alkalmazottak fizetését, addig, míg az akadémiai alapítványok annyira gyarapodnának, a kincstárból utalványoztassa.

Sajnos, az udvari haditanács ez utóbbi óhaj teljesítése elé akadályokat gördített, azon ürügy alatt, hogy a bécsi és bécs-újhegyi akadémia is sajátjából fizeti az ott alkalmazott katonai személyeket. Másfelől az élelmi és szükségleti cikkek árának óriási felszökkenése s a tőkék kamatjának a szűk viszonyok következtében való gyér befolyása, ezáltal is komoly nehézségeket támasztott a megnyitás elé.

Nem is lett a dologból ezúttal se semmi; részint pénzhiány, részint egyéb okok miatt az építés újból félbeszakadt, sőt a már beszerzett építési anyagok is a pénztári alap javára ismét eladták. Elég különös módon egyszerre a vácsi

heim József, Karácsonyi Lázár, Kiss Antalé, Nákó Sándoré, 10—10,000 forinttal.

De még azontúl is sokáig eredménytelenül sürgette a törvényhozás a Ludoviceum megnyitását s abban a katonai tudományoknak nemzeti nyelven való tanítását. A hatalom végre későbbnek nyilatkozott saját költségén nyitni meg az intézetet, mint abban az ország befolyásának tért engedni s a nemzeti szellemet érvényre juttatni. Így aztán még a 40-es években is üresen álltak a Ludoviceum termei, csupán a nemzeti múzeum ládáiban felhalmozott tárgyai befogadására szánva, addig, míg a múzeum teljesen fölépült volna.

EGYVELEG.

* Zöld gyémánt. Az Ural-hegységéből újabb nagyobb mennyiségben kerül ki egy gyönyörű gránát, melyet az ékszerkereskedők urali smaragd-nak szoktak nevezni. A kő sárgás vagy smaragd-zöld színű és olyan ragyogású, mint a gyémánt.

* Nem volt négyülölő Premph, az asanti király, 3332 felesége volt a pogány embernek.

A SZIÁMI KIRÁLY.

Budapestnek rendkívül érdekes vendége lesz a napokban, ha ugyan az előre megállapított úti terv meg nem változik. Kelet-Ázsia egyik leghatalmasabb fejedelme, a szíami király látogat el hozzánk nagy európai körutazása közben. Ily messze földről, a havai Kalakauát kivéve, még soha sem volt Budapesten uralkodó s általában az ázsiai fejedelmek közül csak a nem rég megölt Nasr-ed-din persz sah időzött közöttünk, — egy pár keletindiai fejedelmet nem számítva, mivel azoknak már csak a nevük fejedelm.

A szíami király azonban nagyban különbözik a persz sahtól. Persia maga inkább hasonlít az európai félvad országokhoz, mint Sziam, melynek ősrégi, de a miénktől egészen különböző műveltsége van s így a szó szoros értelmében exotikus világ. De míg Nasr-ed-din sah maga is félművelt és külön ember volt, a szíami király ellenben egészen művelt férfiú, ki nemcsak angolul beszél folyékonyan, hanem az angol és európai életet is ismeri s e tekintetben Kelet-Ázsia önálló uralkodói között talán csak a japáni Mikádó versenyezhet vele.

Szomdech Pra Paramindr Maha Csulalongkorn vagy röviden Csulalongkorn szíami király, a laosok, malájok, kariengek uralkodója, jelenleg 44 éves férfiú s ötödik uralkodó abból a királyi családból, melyet 1782-ben Prajah Fahk-Sin tábornok alapított. Országá, mely jóval nagyobb a mi monarchiánk területénél és lakosainak száma meghaladja a 10 milliót, ma az egyetlen önálló ország Hátsó-Indiában, közbekelve az angolok és francziák gyarmatai közé, míg északfelé a nagy kínai birodalommal határos. Vannak ennek a hatalmas területnek egészen vad, az európaiak előtt ismeretlen részei is; de déli vidékén, hol európaiak gyakrabban fordulnak meg, csaknem egészen művelt világban érezük magunkat; vasúttal, távirókkal, gőzhajókkal, rendes postaközléssel és más műveltségi eszközökkel találkozunk mindenütt. Maga az ország fővárosa, Bangkok, egészen nagyváros, több mint 400 ezer lakossal s külön európai városrészzel. Bangkok közvetett útcai kivilágítottak, házai számozottak; lövönatú vasútja, kórházai, iskolái és múzeumi is vannak, egyszóval európai színvetű; külsején csak a sajátosság alakú szíami építkezés és a még sajátosabb pagodák tűnnek föl idegenszerűleg. Bangkok a hatalmas Menam folyó torkolatánál fekszik s ennek számos ága valamint a sok csatorna nagyon hasonlítja teszi Velencéhez. Egyszóval Sziam ma már nem műveletlen ország, mint régebben volt, s a »fehér elefántok hazája» sok tekintetben versenyez Japánnal.

Már a jelenlegi király elődje és atya, Mongkat király kezdte meg az 50-es években ezt az átalakítást, megnyitván kikötőit az európaiak előtt. Fiát is egészen európai szellemben neveltette; kis korában hosszas ideig egy angol nevelőnőt tartott mellette. Csulalongkorn 15 éves volt, mikor atya trónját elfoglalta; már akkor meg is koronázták, de az uralkodást tényleg csak 1873-ban, nagykorúsítása után kezdte meg s azóta egymás után léptetve élte a fontos újításokat. Így pl. eltörölte azt a régi szokást, hogy az alattvalók csak földre borulva beszélhettek vele; megszüntette a rabzsolgaságot, mely pedig Ázsia déli részein, mondhatni általános, még az európai gyarmatokban is; külön törvényeket létesített, meghonosította a vasutat s országát beiktatta a világposta-szövetkezetbe. Nevezetes tette az is, hogy ő az első önálló keletázsiai uralkodó, ki országából útra kelt, hogy idegen országokban tanulmányokat tegyen. Már előbb bejárta az országával szomszédos európai gyarmatokat s most külön útra kelt Európába. Reformjainál azonban óvatos,

nem honosít meg rögtön mindent, mint a japánok, hanem lehetőleg országá állapotaihoz alkalmazza az újításokat. Ebben is meglátszik a bölcsesége. Európai tanácsadóit, köztük az egykori belga belügyminisztert, Rolin-Jacquemust, sokra becsült s tehetséges szíamiakat gyakran küldöz Belgiumba tanulmányútra.

Kétségtelen mindamellett, hogy Csulalongkorn sem egészen oly uralkodó, mint a milyennek Európában vannak. Az abszolút hatalom és a hazai szokások nyomait megláthatja mindenki rajta, még mikor európai döltzetben jár is. Különösen feltűnt ennél a művelt embernél, hogy a hazájában divatozó furcsa családi állapotot nem változtatott. Neki is két felesége van és pedig mindkettő mostoha nővére, mivel a szíami királyoknak csak ezeket szabad királynőkké tenni, van ezek mellett mintegy száz más felesége s állítólag másfélszáz gyermeke. A sok tagból álló család számára Bangkok mellett egy egész kis város van, külön elkerítve s itt laknak a többi királyi hercegek és hercegnők is, kiknek száma az említett okból temérdek

CSULALONGKORN SZIÁMI KIRÁLY.

lennie, ha az a szabály nem állana fenn, hogy a hercegi cím csak a harmadik nemzedékig érvényes. Maga a királyi palota, melyet Csulalongkorn mintegy 3 millió forint költséggel építtetett, csaknem teljesen európai jellegű, de a palota-város többi épületei legtöbnyire furcsa szíami házak, melyek előtt borzasztó alakok szobrai vannak, továbbá elefántok és Buddhák képei, tetejükön pedig csodálatos lépcsőzetesen hegyesedő tornyok. Mindezekben mesés gazdagság és fény van összehalmozva; az utazók állítása szerint a török szultán, a czár és persz sah, valamint a keletindiai nábobok drágaságai is csekélységek ezekhez képest. Ezenkívül a nagyszámú fejedelmi család minden egyes tagjának születése, halála és megegyése (mely rendszeren hónapok mulva történik a halál után), továbbá a fiúk nagykorúsítása szakadatlan nagy ünneplésekkel járnak, úgy hogy valósággal csodálni lehet a király lelki erejét, hogy ezek mellett oly sok gondot tud fordítani országá ügyeire is.

Mert határozottan gondos uralkodó. Minden fontosabb ügyet maga vizsgál meg, gyakran tart állami tanácsüléseket, melyek szíami szokás szerint éjjel kezdődnek s melyeknek tagjai nagyobb részt a királyi hercegek közül kerülnek ki, kik között egy pár igen művelt államférfi

van. Régebben Sziamban, mint egykor Spártában, kettős királyság is volt, de a jelenlegi uralkodó megszüntette.

NOVI-BAZÁR.

Bosnyákországot és a Herzegovinát az osztrák-magyar monarchia a berlini szerződés XXV. cikkelye értelmében megszállotta és kormányozza, míg a szomszédos, Szerbia és Montenegro között terjedő novi-bazári szandságban továbbra is az ottomán kormány az úr, de az osztrák-magyar monarchiának megvan az a joga, hogy a közlekedési utak szabad forgalma és biztonsága érdekében ott helyőrségeket tartasson, sőt kereskedelmi és katonai utakat bírasson. Bosnyákország és a Herzegovina, meg a novi-bazári szandsák tehát lényegesen különböző viszonyban állnak a monarchiához. Míg a megszállott tartományok Kállay Béni közös pénzügyminiszter vezetése alatt bámulatraméltóan haladnak a gazdasági és művelődési fejlődés útján, és hovatovább a Balkán-félsziget legjobban kormányzott, legvirágzóbb mintatartományai lesznek: addig a novi-bazári szandsák, melynek kormányzásába semmi beleszólásunk nincs, épen ott maradt, a hol a berlini szerződés előtt tengődött.

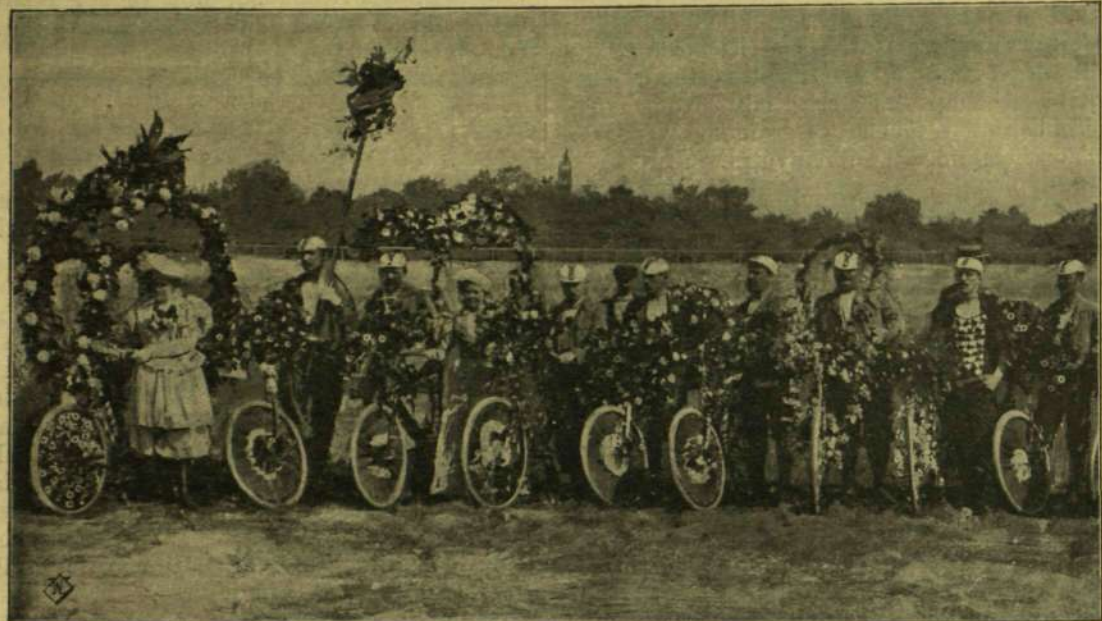
Az osztrák-magyar monarchia a novi-bazári szandsákra nézve még azzal a joggal sem él, hogy egész területén helyőrségeket tartson, valószínűleg azért, hogy újabb táplálékot ne szolgáltatson annak a pánszláv gyanúsításnak, mintha ki akarna terjeszkedni Szalonikiig. E helyett arra szorított, hogy biztosítsa a bosnyák-hercegovinai-török határt, és ebből a célból a Pényes Kapuval 1879 április 21-ikén Konstantinápolyban kötött egyezménynek megfelelőleg csupán Plevlje, Prjepolje és Pribolja rakott helyőrséget, míg a szandsák fővárosában, Novi-Bazárban nincsen egy emberünk sem. Priboj és Prjepolje a sokat emlegetett Lim, Plevlje a Csehotina mentén fekszik; mindkét folyó bosnyák területen szakad a Drinába.

Nemcsak azért, mert a novi-bazári szandsák többféle mozgalom színhelye volt a görög-török háború alatt, hanem azért is, mert sokat beszéltek már a Lim-vidéken helyőrségén levő magyar bakák viselkedéséről, — olvasóink, úgy hiszszük, szívesen veszik, ha a novi-bazári szandsákból néhány képet bemutatunk. Plevljét és környékét ábrázolják ezek a képek, a hol csapataink fő hadiszállása van.

Maga Plevlje szép hegyes vidéken fekvő, török és szerb lakosságú kis város, a Szerajevóból a bosnyák-hercegovinai országos kormány által Gorazdsán és Csajniczán át épített kitény országút végpontján. Ezen az úton közlekedik a cs. és kir. katonai posta, a melynek egyik állomását (Boljanics) ábrázolja egyik képünk. A csapatok és a határ biztonsága végett u. n. védelmi kaszárnyák épültek Plevlje és Csajnicza között; ezek egyike a metalkai, a másik a gotovusii. Egyik néprajzi képünk a novi-bazári szerb női viseletet mutatja be.

Kétségtelen, hogy a katonai szolgálat Plevljében és környékén egyáltalán nem tréfa dolog, nem különösen most, amikor a görög-török háború miatt az egész Balkán-félszigeten még mindig nagy az izgatottság. Ezeknek a csapatoknak bizony éjjel-nappal reszen kell lenniük, hogy valami kellemetlen meglepetés ne érje őket.

Nagyon nehezíti katonáink helyzetét, hogy mindent magunknak kell előállítaniok: táviróvezeték, út, kaszárnyát, vízvezeték, stb. Igaz, hogy ebben a tekintetben is jobb dolguk van azoknak, akik most kerülnek oda, mert elődjeik már sokat megcsináltak, míg azok a csapataink, amelyek először vonultak be ezekben a furcsa nevű városokba, bizony keservesen

A BUDAPESTI TORNA-KLUB KERÉKPÁROS CSOPORTJA.

voltak kénytelenek tapasztalni a török kormányzás nagy mulasztásait és hibáit, s nagyon sok olyasmit kellett sok nehézségekkel helyre állítani vagy egészen ujonnan létesíteniök, a mik katonai és közigazgatási tekintetből éppen oly szükségesek, mint késelem nélkül fogantatandók voltak.

De ha jogosan szemükre vehetjük is a törököknek, hogy kormányzása nagyon gyarló, azt el kell ismernünk, hogy magasabb rangú hivatalnokai és katonatisztjei, valamint a közlegénység is szíves barátságos viszonyt tartanak fönn a mi tisztjeinkkel és legényeinkkel. Érintkezésükben egyáltalán nem tükröződik vissza semmi nehezteles vagy ellenségeskedés azért, hogy a mi embereink a szultán területén táboroznak. Sőt még a lakosság bizalmatlansága is egyre csökken; különösen a szomszédos bosnyák állapotok láttára a novi-bazári határvidékek szerbjei is kezdenek jobb véleménnyel lenni a *szába* (német) felől. Igazságtalanság volna azonban, ha tisztjeink és legényeink mintaszerű magatartásának a kétségtelen érdemét is el nem ismernék abban az örvedetes eredményben, hogy helyőrségeink a szandákban nagyon jól megférnek az ottani lakossággal és hatósággal.

Skokolay Kornél.

A LEGELSŐ GŐZHAJÓZÁSOK EURÓPA ÉS AMERIKA KÖZÖTT.

A nagy Atlanti-óceán éjszaki részén, Európa és Észak-Amerika között, ma már jó formán rendes országút van, melyen napról-napra több gőzöst és más hajót lehet találni, némely esetekben valóságos mozgalmas kép tárul elénk, különösen a földgömb két legnépesebb városa London és New-York között vezető úton. Ez az érdekes forgalom azonban aránylag nagyon lassan fejlődött annyira, s nevezetesen különösen, hogy a gőzhajókkal igen sok ideig nem merték ezt a nagy utat rendszeresen megtenni.

Az első gőzhajó, mely az Atlanti-óceánon keresztül ment, a *Savannah* volt, mely 1819 május 26-án indult el Rogars Mozar kapitány vezetésével a hasonló nevű kikötővárosból Georgia államhoz és 29 nap múlva érkezett meg Liverpoolba. Hosszú útjának magyarázata az, hogy a hajó maga is vitorlás hajó volt kezdetben s átalakításra kezdetleges volt, ezenkívül pedig nem vitt elegendő kőszentet magával s 8 napon át csak a szelet használta. Liverpoolban a gőzök megérkezése nagy izgatottságot keltett, általában azt hitték, hogy ezzel akarják Napo-

leont kiszabadítani Szent-Ilona szigetéről. A *Savannah* innen még elment Kopenhágába és Szent-Pétervárra is, s mindenütt nagy feltűnést keltett oly annyira, hogy Stockholmban a svéd király, Szentpétervárt az orosz császár meglátogatták a hajót, a császár a kapitánynak emlékül két vas széklet adott. A hajó hossza 30⁴/₈, szélessége 7⁹/₈ méter volt s tonnatartalma 250, a kerekek egy perc alatt 15²⁰/₈ fordulót tettek. Visszatérő útját 25 nap alatt tette meg s ebből ismét hat napon csak a szelet használta fel. Emlékeztetre méltó, hogy a nagy hírnévre vergődött hajó gazdája, *Scarborough*, mivel az Egyesült-Államok kormányza nem vásárolta meg, elővereztette s új tulajdonosai ismét vitorlás hajóvá alakították át.

Nevezetes, hogy a *Savannah* példája csak egy teljes évtized után ismétlődött. A második utat az óceánon át holland hajó tette meg 1829-ben. Amsterdami és rotterdami kereskedők építettek ekkor egy gőzöst, hogy a nyugatindiai gyarmatokkal könnyű összeköttetésük legyen s elkeresztelték azt egy nyugatindiai sziget után *Curaçao*-nak. A hajó Skóthtonban készült 350 tonnatartalommal; 00 lóerőre s több ízben járt Amerikában, de csak egy-két évig azután a járatását beszüntették.

Újból eltelt három év, míg a két első gőzösnak utánzója akadt s ez alkalommal Kanadában. A *Quebec and Halifax* nevű gőzhajózási társaság *Royal William* nevű hajója ment át 1832-ben Európába, hol rendkívül nagy feltűnést keltett oly annyira, hogy egy angol hadihajó lövetett rá, mint ördögös szerkezetű hajóra. Egyedüli terhe közszen volt, mely tehernek felét az utazás alatt felhasználták; utasoknak vagy árúnak hely rajta már nem maradt.

Még e három sikerült kísérlet sem bátorította fel a vállalkozást óceáni gőzösök építésére, újból hat évi szünet állott be s csak 1838 óta kezdődött meg a hajózási rendszeresebben. Ebben az évben ugyanis csaknem egyszerre indult útnak Londonból két gőzhajó, a *Sirius* és a *Great Western* New-York felé. A *Sirius* 18 napig ment a nagy tengeren s 47 utast vitt magával, a *Great Western* útja 17 napig tartott. Mivel ezen idő alatt viharok, sőt jégesők is voltak, a bizalom a gőzhajók járatása iránt megszilárdult s ezentúl már nem volt oly év, midőn az Atlanti-óceánon gőzök ne járt volna, bár az élénkebb közlekedés tulajdonképp csak az 50-es években kezdődött meg, kapcsolatban a nagy kívándorlásokkal az Egyesült-Államokba.

Apród a Feecske-kerékpáregyesületből.

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

1897. évi folyama.

A *Vasárnapi Ujság*, a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *újabbban hetenként egy félvel bővítve*, a *Vasárnapi Ujság regénytára* című állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a föllep, szintén művészi képekkel van díszítve.

Eredeti elbeszélések és regényeket többnyire illusztrálva közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánétól, Herman Ottónétól, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, Szívós Bélától, Kazár Emiltől, stb. A külföld szépirodalmából a legjelesebbeket válogatja ki: hosszabb elbeszéléseket, regényeket, művészi kivitelű képekkel illusztrálva.

A *Vasárnapi Ujság* a női munkára és divatra vonatkozó képeket és cikkeket is ad, s félevenként művészi becsű nagy képmellékletet, összesen több mint ezer képet évenként.

A *Vasárnapi Ujság* társalapja, a most már 43-ik évfolyamába lépő *Politikai Ujdonságok*, melyet mint az *események hű és részrehajlatlan előadója*, valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó község, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a község együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A *Politikai Ujdonságok* állandó ingyen melléklete a *Magyar Gazda* című gazdasági és kertészeti képes lap. A *Politikai Ujdonságok* minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egyes évre	fél évre	nagyodévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt.—kr.	4 frt.—kr.	2 frt.—kr.
A Világkrónikával együtt	9 . 60 .	4 . 80 .	2 . 40 .
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 . — .	6 . — .	3 . — .
A Világkrónikával együtt	13 . 60 .	6 . 80 .	3 . 40 .
Csupán a Politikai Ujdonságok	5 . — .	2 . 50 .	1 . 25 .
A Világkrónikával együtt	6 . 60 .	3 . 30 .	1 . 65 .

Az előfizetések a *Vasárnapi Ujság* és *Politikai Ujdonságok* kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Első könyvem. Hazafias és egyéb költemények. Irta Lampérth Géza, Budapest 1897. A fiatal költő, ki verseinek első gyűjteményét tette közzé egy szép kötetben, régi kötetek füzi lapunkhoz. Még mint gimnáziumi tanuló küldött be hozzánk egy verset. A vers bevált s meg is jelent. Azóta évek

multak, s ma már Lampérth Géza, mint szorgalmas munkatársunkat jól ismeri lapunk közönsége. A nemes idealismus, a lelkesedni tudás és az erős vallásos érzés jellemzi Lampérth Géza költeményeit. A fiatal költő nem hódol a századvégi beteges iránynak; rajongó lelkesedéssel csüggy mindazon, a mit apáink szentnek, magasztosnak tartottak, a haza, a család, a barátság, a hit, a szerelem, ezek töltik el lelkét. Nem a nagyváros fénye, zaja csábítja őt, hanem a falusi élet csöndje, nyugalma, békessége. A természet keblén érzi magát igazán jól, oda vonják édes gyermekemlékei, melyek szívét oly sokszor megilletik, ellágyítják. Lantján a leggyakrabban zengő húr a hazaszeretet, de a szerelemnek és szeretetnek is van hangja költeményeiben, kivált a családi érzés, fűi szeretet egyik rokonszenves jellemvonása költszetének. Lampérth Géza bár eddig is sok csinos költeményt írt, még messze van fejlődésének tetőpontjától. Lelkének költői tartalma még nem elég mély, sok apró

Hölgyek a Hunnia-kerékpáregyesületből.

ötlet, futó benyomás hangolja versírásra, a nélkül, hogy akár becsesebb eszmei tartalmat, akár erősebb érzést tudna önteni költeményébe, de még ezeket a verseit is olvashatóvá teszi a csinos verselés és jó magyaros nyelv, melyen csak elvétve találunk kisebb foltokat. Lampérth Géza Első könyvét az a megfiztetés érte, hogy Beöthy Zsolt írt hozzá előszót. Oly szép és jellemző ez, hogy egész terjedelmében közöljük, kiegészítve vele vázlatos megjegyzéseinket.

Egy kedves, fiatal, falusi költő az, ki e kötetben verseinek első, bokrétaba szedett gyűjteményét mutatja be a magyar közönségnek. A kategoria, melybe soroztam, talán nem esztétikai; de költszetünk jelen képében van bizonyos jogosultsága. Ifjú költőink táborában, különböző jelszavak alatt, voltaképp a falu és a nagyváros világa állanak szemben egymással. Az egyik a magyar természet eredetiségéből, erejéből, egyszerű érzéseiből és képeiből meríti ihletét. A másikat egy nagy tömeg izgatott ideg-élete hevíti, hogy az életnek ezerszínű és ezerefelé nyüzsgő zürzavarát a költői érzés és gondolat villamfényével hassa át.

Hogy igazi magyar nagyvárosi élet fog-e alakulni s megtalálja-e majd igazi költői kifejezését: még mindig csak remélnünk lehet. A régi Pest nem átalakult, hanem egyszerűen és mindenestül eltűnt. Az új város ma nagyobb, gazdagabb, talán szebb, mint a régi volt; az élete még koránsem magyar nagyvárosi élet. Költszete visszahangozza, zajában és élességében, sítól, csengetyűtől, kocsirobogástól hangzó utcáinak lárnyját; de nem merít belőle sem érzést, sem eszméket, melyek magyar valónkkal és cseljainkkal kapcsolatosak lennének.

Még erre, a mi forrongó, alakuló nagyvilágunkra is, hogy fejlődése a mindnyájunktól kívánt irányt vegye s valósággal az ország szívévé legyen: még erre is a magyar vidék,

magyar falu életének és költszetének kell minél nagyobb, minél mélyebb befolyást kívánunk. Igazi magyar költszet eddig más nincs is, mint a magyar vidék, a magyar falu költszete. A kísérletek, melyek valami egészen másnak kezdésére történtek, azt mutatják, hogy a töle és nagy hagyományaitól való elszakadás a nemzeti lélek irányában is idegenséget jelent. Az új magyar nagyvilág költszetének csak a régi magyar kisvilág költszetéből lehet kifejlődni.

E kis kötet költője nemesek mintáit kereste a magyar falu nagy költői közt, de ideáljait és lelkesedését is a magyar természetből merítette. Ihlete és iskolája egyaránt magyar. Lelkes ódával és kedves dalaival, egyszerű és nemes érzésével s szép formáival, azt hiszem, meg fogja találni az út közönségünk szívéhez. — Jó úton indult, mely nem kifelé visz, hanem fölfelé. Budapest, 1897. május 30.

Beöthy Zsolt.

Lampérth Géza kötetét a Franklin-Társulat állította ki nagyon diszesen. A kötet ára füve 1 frt 50 kr. Mutatványúl álljon itt belőle a következő költemény:

Ithon.

Kifáradva, megtörötten
Haza jöttem, haza jöttem;
Haza jöttem, itthon vagyok,
Jaj de nagyon boldog vagyok

Egyszerű ház a lakásom,
Dalos madár a pajtásom,
Ide száll a diófánkra,
Megtanítgat új nótákra.

Gyermek vagyok, újra gyermek
Bejárom a szülvás kertet;
— Ez itt régi, az új fajta,
Jaj, mennyi a gyümölcs rajta!

Erdőt, mezőt bebolyongok,
Elfeledek minden gondot;
Haza hiv az estharangzó,
Olyan édes, lágyan hangzó...

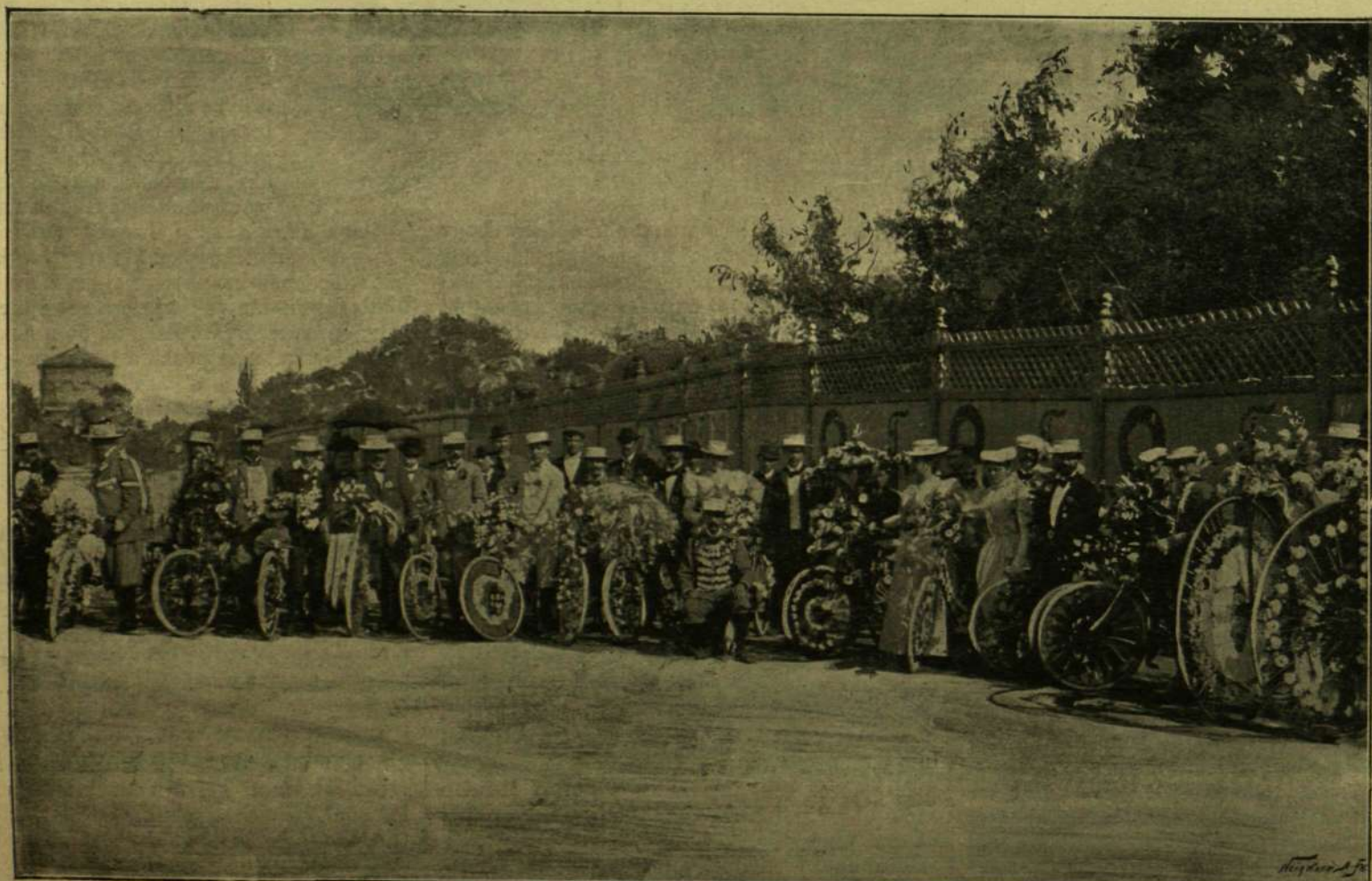
Vár otthon már aggódva rám
Az én lelkem édes anyám —
Megveti a puha ágyom: —
Jaj, de édes rajt az álom!

Könyvemhez.

Menj ELSŐ KÖNYVEM... Félve kérдем
Mely elkísér, ha van-e érdem?
Fog-e majd szállni, hullni rád
Fele virág,
Mint a hány szép reménnyel messz el?
Dalom — szívemből fakadott —
Visszhangot kelt-e itt-amott?
Vagy szóm is pusztaságba vész el
S csak számot szaporítam jöttem?...
— Menj első könyvem.

Néger velocipédés.

A BUDAPESTI KERÉKPÁR-KORZÓRÓL: A HUNNIA KERÉKPÁR-EGYLET.

Weinbaum fényképész.

Menj... s egyszerű szód' ha megértik,
S kíváncsin, érdeklődve kérdik:
A nótamondást hol tanultam,
Honnét jövek, minő a multam?
— Szavad szerény legyen s kevés:
Multam — mondd — munka, szenvedés,
Mutass a kis fehér falusi házra
— A jó Isten áldása szálljon rája!
S mondd, ott tanultam, onnét jöttem...
— Menj első könyvem.

Menj... és ha a vásári zajban
Ki sem lenné kedvét a dalban,
Közöny ha ülne hidegen
A szíveken...
Előtted tán ha ajtót zárnak,
Szeretettel sehol se várnak:
Menj bátran, menj a kis faluba,
— Diófát látsz majd a kapuba —
Hol egyszerű bölesöm ringatták,
Hol kezembe az első verset adták,
Ott, abban a mosolygó fehér házban:
— Az ablakában muskátli virág van —
Ott érkezéssel vára-várják,
Ott minden szód' szívükbe zárják,
Oh! hogy kiesordul édes könyvem...
— Menj első könyvem.

Zichy Jenő gróf kaukázusi és középázsiai utazásai cíművel, magyar és francia nyelven írt két kötetben igen díszes, számos szövegközi képpel és több külön képmelléklettel is élenkitett nagy munka jelent meg azokról a kutató utazásokról, melyeket gróf Zichy Jenő a Kaukázusban és Közép-Ázsiában már több ízben tett a végre, hogy a magyarok ősi hazájának és vándorlásainak nyomait, úgy szintén a magyarral rokon népeknek netalán még meg levő maradványait kipuhatólja s nyomozásainak eredményeivel a magyar őstörténet homályának földerítéséhez hozzájáruljon. A tiszteletre méltó törekvést eddig is sok olyan siker koronázta, a melyek nemcsak a magyar nemzetre, hanem általában a néprajzi tudományra nézve is nyereségnek mondhatók. A derék munkáról közelebb bővebb ismertést fogunk közölni. Itt még csak azt említjük, hogy a fényes kiállítású és becses tartalmú két kötetnek az ára fűzve 10 frt, díszes bőrkötésben pedig 15 frt. Megrendelhető Ranschburg Gusztáv kiadónál Budapesten.

A széptan előcsarnoka, a szépet kedvelő tanuló ifjúság és általában minden műveltek számára. Írta Zsilinszky Mihály, közoktatásügyi államtitkár, kinek ez ifjabbkori művét most bővített második kiadásban bocsátja közre a Lampel-féle könyvkereskedés. A széptani műizlés alapjait foglalja magában a bő-

KNEIPP SEBASTYÉN.

ven illusztrált könyv. Előismereteket kíván nyújtani oly kérdésekről, melyek nemesítő hatásuknál fogva nagyobb figyelemre méltók, mint minőben azokat általában résztatik. Különösen szükséges, hogy az ifjúság érdeklődését felkeltse a magasabb s talán nehezebben tárgyalható kérdések iránt. Zsilinszky könyve értelmesen vezeti le a legnehezebb filozófiai kérdéseket is. Miután az esztétika kérdéseinek történetét elmondta, figyeli a szépet a természetben, a művészetben és a lélekben. Szerinte a műretek alkotása a művész célja, melyet azonban ő is egynek tart a széppel. De az idealizálás tulságaira is rámutat és az igaz realizmus magyarázatában előljár. Az újabb irodalmat is fölvetve könyvébe, persze teljességre nem is törekedett, de a legjobbakat megtaláljuk benne s a ki a dolgokkal közelebbről meg akar ismerkedni, az előirt ösvényen bátran és biztosan haladhat előre. A könyv szép kiállításban a Lampel (Wodianer és fiai) cég kiadása, mely a művészet és építészeti nevezetes alkotásainak képeivel is bőven ellátta. Ára 1 frt 50 kr., díszkötésben 2 frt 50 krajczár.

Szemere Miklós életrajza, írta dr. Perényi József. A költő arcképével és a Szemere-család leszármazási táblázatával. Megjelent Sátoralja-Ujhelyen Lövy Adolf kiadásában. Szemere Miklós, irodalmunknak egyik kiváló érdekes alakja, tüzes hazafiságával, jellemével, és életének folyásával, mely korának annyi nevezetes emberével összeköttetésbe és barátságba hozta. Nagyon megérdemli emléke és működése azt a fáradságot, mely-

lyel Perényi összegyűjtötte a rávonatkozó adatokat. A könyv ára 1 frt.

A «Fővárosi Lapok», melyet 1864-ben Tóth Kálmán és Vadnai Károly alapított, s melyet az utóbbi években Vadnai Károly visszalépése után előbb Szana Tamás, majd Porzsoló Kálmán, legutóbb pedig Virágh Béla szerkesztett, — folyó június hó 15-ikén megszűnt, s előfizetői kárpótlásul a «Magyar Ujság» című napi lapot kapják.

Közlemény, regény két kötetben írta Beniczky-Bajza Lenke. A bő termékenységű és sokak által olvasott író ez a regénye is a társadalmi életből vette alakjait, összeütközéseit, s a Singer és Wolfner-féle «Egyetemes Regénytár» két legutóbbi kötetét foglalja el. Ára piros vászonba kötve 1 frt.

A budai szinkör. A nagy színházakat a nyári meleg időkre bezárják, s megmaradnak a fővárosban a szinkörök, egyik a Krisztinavárosban, másik a Városligetben. A krisztinavárosi nyári szinkör igazgatójának, Krecsányi Ignácznak megvan az a kiváltsága, hogy Jókai egy-egy darabot ír számára. A nagy író ugyanis a Svábhgyen tőlén a nyarat, a Krisztinavároshoz tartozónak tekinti magát. E hó 12-én került színre az ideai nyári időszakra írt színműve: «Helvília», melyet «Tégy jót» című regényéből dolgozott át. Nagy érdeklődéssel várta a közönség, a színház rengett a tapsoktól, s hosszan üdvözölték a költőt, ki egy páholyból nézte az előadást. A darab azóta is folyton megtölti a színházat. Tele van gazdag színekkel, kedves részletekkel, humorral.

A darabban egy nagyon jó és egy nagyon gonosz ember szerepel. A jó ember Vigárdy Bertalan, a ki jótéteményekkel halmozta el a gonoszt: Meritorisz Zenót. Vigárdy szerelmes Meritorisz feleségébe, a ki egykor az ő menyasszonya volt, de a nő noha viszont szerette, mégis Meritorisz felesége lett. A beestelen Meritorisz váltót hamisít Vigárdy nevére és Amerikába szökik. Onnan, miután megtudja, hogy a váltót Vigárdy kifizette, visszatér és hihetetlen arczatlansággal zsarolja jótévőjét. Epen akkor tér vissza, a mikor leányát Helvilát a Vitustáncz rohama fogja el, de épen az izgalom, a mely apja hazatérére meglepi a leányt, meg is gyógyítja. Sok-sok változatos bonyodalom és viszontagság után kettős válópörrel végződik a darab. Vigárdy elvált a feleségétől s ugyanazt teszi Meritorisz is, miután 20.000 forintot kapott s visszatér ismét Amerikába. Vigárdy nőül veszi az elvált Meritorisznéét, Helvilát pedig nőül megy a gyámjához, Dobokj Anasztáz királyi ügyészhez. A darab folyton lekötte tartotta a figyelmet. A felvonások után pedig vége hossza

KERESZTÉNY NŐ NOVI-BAZÁR VIDÉKÉRŐL.

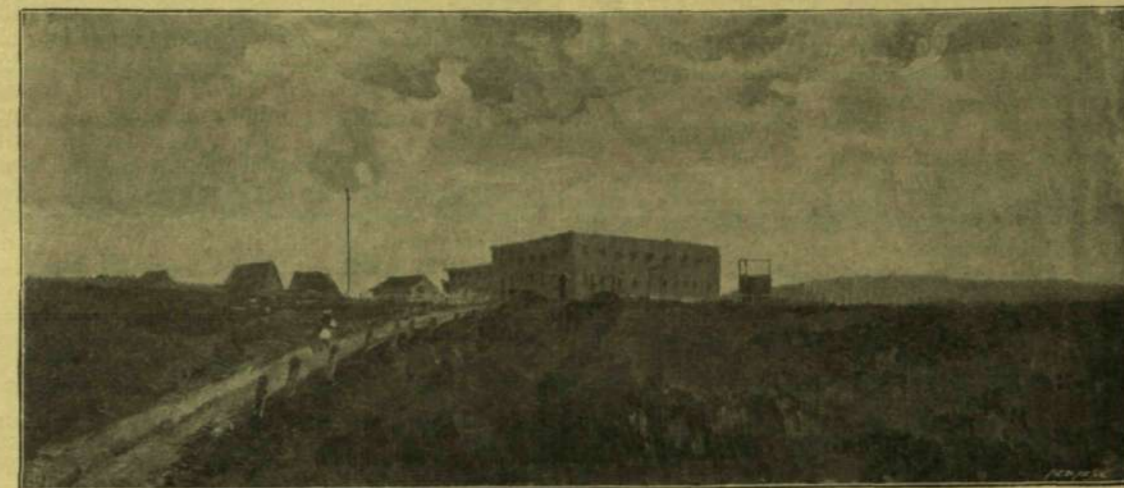
nem volt a tapsnak. A szereplők közül elsősorban említjük Hahnel Arankát, a ki a Vitus-tánczos leánykát ábrázolta, s drámai erővel játszotta. Tövélygyi Margit, Krecsányiné, Réthey Lajos, Thury Elemér játszik a darab nagyobb szerepeit.

KNEIPP SEBASTYÉN.

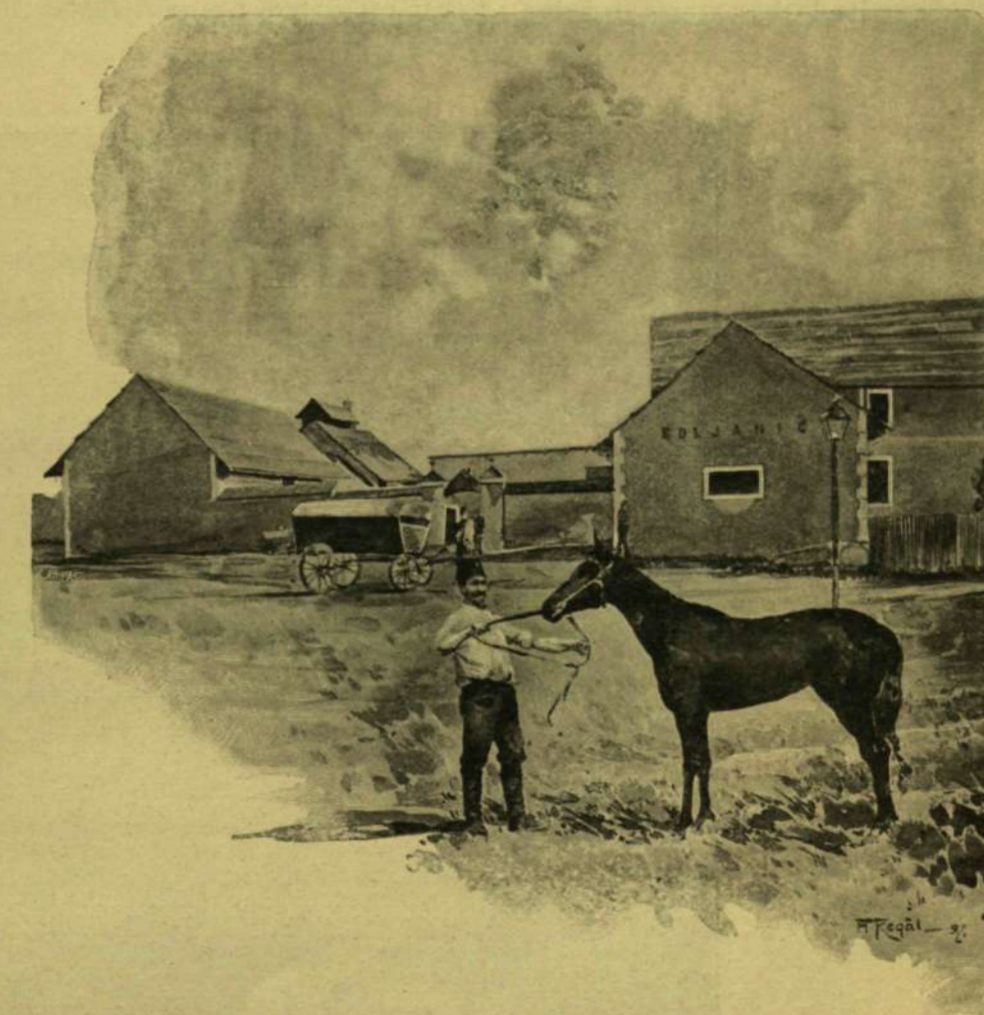
1821—1897.

Wörishofenből június 17-ikéről jelentik, hogy Kneipp Sebastyén páter meghalt. A kis bajor község határain messzetül is jól ismerték az egyszerű plebános nevét s ezren zarándokoltak hozzá Wörishofenbe, mely egész gyógyító teleppé alakult át. A hidegvizkúra iránt Kneipp ismét oly mértékű bizalmat támasztott, mint egykor Prisznitz. Kneipp gyógyító módjáról esodálatos dolgokat beszéltek, s feltétlen hiveinek száma igen nagy. Népszerűségéhez hozzájárultak a páter tiszteletreméltó tulajdonai, jó szíve, emberbaráti szeretete és a fáradhatatlan odaadás, melylyel betegek közt forgolódott. Wörishofen így vált a szenvedők zarándoklásának helyévé. Szegények, dűsgazdagok egyformán megfordultak ott és Kneipp nem tett különbséget a betegek rangja közt. Jutalmat fáradságáért senkitől el nem fogadott. A szegények számára állított kórházakra adott kiki tehetsége szerint.

Kneipp Sebastyén Stefansriedben, 1821 május 17-én született. Huszonegy éves koráig takács volt, azután Tillingenben és Münchenben teológiát tanult, 1852-ben pappá szentelték, 1855-ben Wörishofenben káplán, majd plebános lett. 1848-ban megbetegedvén, a hidegvizkúrához folyamodott, melyet aztán, látva sikerét, egész rendszerré fejlesztett. Kneipp Magyarországon is megfordult, midőn 1893-ban megalkult az országos magyar Kneipp-egyesület

METALKA.

A BOLJANICSI KATONAI POSTA-ÁLLOMÁS.

VÉDELMI KASZÁRNYA GOTOVUSIBAN.

KÉPEK NOVI-BAZÁRBÓL.

KNEIPP VÍZGYÓGYMÓDJA. — A BETEGEK SÉTÁJA MEZITLÁB, A NEDVES FÜBEN.

József főherceg védnöksége alatt s Kneipp is felolvasást tartott a Margitszigeten. József főhercegnek kedves embere volt s nem régen Fiumében is hosszabb ideig időzött nála. Nehány hónapja kezdett betegkedni s már hetek előtt várták halálát. Múlt hó 22-ikén már hire is terjedt, hogy a népszerű páter meghalt.

Magyarországból is sok vendége volt. A gyógyógymódról írt művét le is fordították magyarra. A gyógyító papnak sok összeütközése volt a hatóságokkal, orvosokkal és saját egyházi főlebbvalóival. De ő voltaképpen orvossággal nem gyógyított, csak a hideg víz alkalmazásával, borogatóssal, életrenddel.

KERÉKPÁROS VIRÁGKORZÓ.

Nyári délután Budapest nagyvárosi látványosságát az Andrássy-út s ennek folytatása, a városligetet keresztül hasító Stefánia-út. Egymást érik a fogatok, s az utak szélén hullámzik a közönségnek az a része, mely sétál, elegáns és a divatra is van gondolja. Ezen a

ken. A «Vándor kedv» egyesület pedig valóságos «kerékpár gigeriket» mutatott be csoportjával. A felvonulást magánkerékpárosok és díszes fogatok zárták be. Az egyszerű zöld díszítéstől a legpazarabb virágdíszítésig képviselve volt ott minden. A menet az Oktogon-térnél megfordult és ugyanazon az úton haladt vissza a sportpályáig, a hol a kerékpárosok szétoszlottak, az Andrássy-úton és Stefánia úton mintegy harmincezer ember tolongott szűk helyet hagyva a kerékpárosoknak. Öt órára már vége volt a felvonulásnak. A biciklisták Ós-Budavárába mentek mulatni és a Stefánia-úton megindult a rendes kocsikorzó.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Kisfaludy-társaság e hó 16-ikán tartotta a nyári szünetek előtti utolsó ülését Gyulai Pál elnöke alatt.

Beöthy Zsolt titkár jelentette, hogy az 1898-ik évre szóló tagsági illetmények sorozatában a következő művek jelennek meg: *Lévay József* újabb költeményei, *Bercsik Árpád* beszédei és *Elliot György* egy regénye magyar fordításban. *Gyulai*

Batthyány Ernő állanak. Zalavármegye törvényhatósága ünnepi közgyűlést tart, s leleplezi *Festetics György* gróf arcképét. A díszgyűlésre a *Festetics* család, a mezsei gazdasági egyesület, a keszthelyi gazdasági iskola tanárai, a megyebeli országgyűlési képviselők, a városi hatóságok, testületek és egyesületek lesznek hivatalosak.

MI UJSÁG?

* Figyelmeztetés. Az előfizetés könnyebb teljesíthetése végett a «Vasárnapi Ujság» mai számához postai utalványt mellékel a kiadó-hivatal.

A szíami király Bécsben. Csulalongkorn szíami király e hó 22-ikén érkezik Bécsbe, hol mint ő Felsége vendége a Burgban fog lakni. Fejedelmet megillető fényvel fogadják. A szíami királyt a bécsi látogatás után Budapestre is várják, honnan Szentpétervárra utazik.

A király dédunokája. Znaimban e hó 14-ikén délelőtt keresztelte meg ünnepélyesen Prohaska

PLEVLJE.

sokat mutató nagy útvonalon június 13-án szokatlan látványosságot rendeztek a főváros biciklista egyesületei. Félvirágzott kerékpárok hatalmas menet száguldott végig az Andrássy ut Oktogon-terétől végig a ligeten a viztoronyig, onnan ismét vissza. Nyüzsgő sokaság adta át magát a ritka látvány szemléletére.

A csömöri úti sportpályán gyülekeztek a kerékpárosok virágokkal fedett gépeikkel. A hölgyek, a kik biciklizni szoktak, szintén megjelentek néhányan a sorban. Gondoskodtak, hogy a menetben zene is szóljon. Elöl karikáztak a különféle kerékpáros-egyletek tagjai, közebe ment egy zenés kocsis óriási földgömbbel a közepén, a melynek tetejében egy kerékpár jelezte a biciklis-sport nemzetközi jelentőségét, azután a főváros legnagyobb tornaelegyleteinek, az Athletikai-klubnak, a budapesti Torna-klubnak, a Magyar Testgyakorlókör-körnek és a Nemzeti Kerékpár-Egyletnek és Hunnia klubnak tagjai következtek. A menetet itt ismét egy vörös virágokkal díszített pompás tandem (kettős ülésű bicikli) és egy virágkocsi szakította meg. Ezután jött a «Fecske» kerékpár egyesület izléses csoportja, melyet egy valódi szerencsén, gyalog hintó módra díszített kerékpáron zárt be. Nagy számmal vett részt a «Condor» kerékpár-egyesület is. Magánok közül sokan voltak négyes (quadruplet) gépe-

Pál elnök jelentette, hogy Besançon város polgármesterétől levelet kapott, a melyben ez értesítette őt, hogy ott, Viktor Hugónak, a nagy francia költőnek szülővárosában szobrot akarnak emelni, nemzetközi adakozásból. Kéri lát Gyulait, lépjen a bizottság tagjai közé, s gyűjtsön adományokat a küldött íven a nagy költő emléksobrára. Ezután megkezdődtek a felolvasások. *Vértési Arnold* a «Siker» című novelláját olvasta fel. *Beöthy Zsolt* olvasta föl ezután *Lévay Józsefnek* néhány kedves költeményét. A «Kis leánynak» és a «Füszeres bolt» tetszettek a legjobban. *Végül Vargha Gyula* mutatta be *Szigetvári Ivánnak* «Madách és a szocializmus» című tanulmányát, a mely szintén tetszést aratott. A titkári jelentések közül fölemlítjük, hogy a társaság alapító tagjai közé léptek legújabbban száz frrtal: *Kisfaludy Liphay Sándor*, a *Jászberényi* állami gimnázium, *Mechwart András*, *Bauer Antal* országgyűlési képviselő és *Ihász Lajos*.

A keszthelyi Georgikon jubileuma. A keszthelyi gazdasági intézet, a melyet a nagyemlékű gróf *Festetics György* alapított, a jövő évben ünnepi fennállásának száz éves jubileumát. Ez alkalomra nagy ünnepre készülődnek úgy a keszthelyiek, mint az intézet egykori növendékei, a kik közt ma sokan a mezőgazdaság terén vezérserepet visznek. A rendezőség élén gróf *Janovich László* főispán és gróf

dominikánus prior *Seefried* báróné leányát, a ki *Erzsébet Mária* nevet kapott.

A bolgár fejedelmi hercegek Magyarországon. A bolgár fejedelem családostal Koburg Fülöp herceg *szent-antali* birtokára utazott. *Ferdinánd* bolgár fejedelem és neje, *Mária Lujza* fejedelemszony szombaton Londonba utaznak az angol királynő jubileumi ünnepére, míg a fejedelem gyermekei, *Boris* és *Cirill* hercegek, valamint anyja, *Klementina* hercegasszony az egész nyarat Szent-Antalon töltik.

A százesztendő Brassai. Csak egy-két nappal június 15-ike előtt derült ki, hogy *Brassai Sámuel* ezen a napon betölti századik évét. Így nem is volt idő, hogy e nagy ember és kitűnő tudós ritka nagy életkorát ünnepélyesen megüljék a tisztelőik seregei. *Kováry László* történetírónak a tud. akadémia főtitkárához e hó 10-ikén intézett sorában írta meg az értesítést, hogy a fiatalabbnak képzelt Brassai bácsi bevallotta, hogy folyó június hó 15-ikén száz esztendő lesz, bizonyosan tudja atyja följegyzéséből. Ritka eset a tudományfal foglalkozók közt, hogy ily kort megérjenek. A legritkább pedig, hogy megőrizzék a szellemi frisséget oly épségben, mint ez a csodálatos ember, kiben még olyan az életerő, hogy most is tanul, nehogy valamiben

hátra maradjon. A jókívánásokat június 15-ikére az ország minden részéből küldték is hozzá, s tapasztallhatta a szeretetet, tiszteletet, melyben részesül. Üdvözölte a tud. akadémia, a tudományos testületek, magánosok, a közoktatási miniszter. Legelső üdvözlő maga a király volt, kinek nevében *Wlassics* miniszter a következő táviratot küldte: «Ő cs. és kir. felsége legkegyelmesebben felhatalmazni méltóztatott, hogy nagyságodnak századik születésnapja alkalmából legmagasabb nevében szerencsekívánatait tolmácsoljam.» *Brassai Sámuelnek* legutóbbi, tavaly, tehát 99 éves korában fölvetett két fényképét néhány héttel ezelőtt mutatta be lapunk.

Gr. Széchenyi István czeni szobra. Nagy-Czenk község, a hol Széchenyi sirboltja van, pár évvel előbb gyűjtést indított, hogy nagy halottjának ércszobrot emeljen. A vármegye törvényhatósága 5000 forinttal kiegészítette Czeneknek gyűjtését 15.000 forintra. Ez összegért *Strobl* tanár vállalkozott a szobor elkészítésére. A szobor már elkészült

hogy az *Esztergom* ostrománál kapott sebeiben elhalt báró *Balassa Bálint*, édes atyjával és *Ferencz* testvérével, a ki a törökök ellen vívott kassai csatában esett el, *Hibbe* község templomában temettetett el.

A megyei bizottság dr. *Czobor Béla* ismert archaeologus vezetése alatt fölbontatta a templom régi sirboltját, hol azonban csak két pap földi maradványait találták teljes jó karban. Mindkettő *Hibbe* plébánosa volt, az egyik *Baross János* (meghalt 1770-ben), a másik *Argay Ádám*, ki 1810-ben halt meg. Mivel ez utóbbi halála után csak hat nappal temettetett el, a kutató bizottságban az a gyanu támadt, hogy a kedvelt *Argay* ide temetése végett az előbbi koporsókat innen eltávolították, s a templomban ásták el. A templomhajó közepén egy süppedés keltette föl *Czobor* figyelmét. Itt kezdtek ásni, s nem sokára egy üregre, s abban emberi csontvázakra akadtak; nevezetesen két csontváz egymás fölött, arccsal az oltár felé fordulva feküdt. Az egyik koponya oldal falán egy talán golyótól okozott kis lyuk látható, nem lehetetlen, hogy a *Balassa Ferencz* e koponya, a ki Kassánál esett el a törökök ellen vívott harcban. A másik koponya mellett egy kőcsagtolás forgó

közönség e hónap 3-án. *Losonc*, a költő szülőhelye, egy évvel ezelőtt a főgimnázium előtt *Kármán* emlékoszlopot állítottak fel. Most a siremléknek felállítását ünnepelték. Délután 5 órakor indult el három egyház harangjainak zúgása közben a református temető felé a nagy menet, nemzeti színű zászlókkal. A nagy számban egybegyűlt közönség a szürke márványból készült sírkőrül foglalt helyet, mire a főgimnázium ifjúsági énekkara a «Himnusz»-t énekelte el. Azután *Gresics Miksa*, az emlékbizottság elnöke, tartott szép alkalmi beszédet, a mely után a kegyeletos ünnepet a tanítóképző intézet ifjúsági énekkara gyászénekekkel zárta be.

Henszlmann Imre szülőháza Kassán. A felső-magyarországi rég. egyet. buzditására emléktáblával látták el Kassán *Henszlmann Imrén*ek, a jeles archaeologusnak szülőházát, mely éppen a dóm-tőszomszédságban áll. Az emléktáblát pünkösöd vasárnapján leplezték le. *Stóhr Antal* dr. premontrei kanonok emlékbeszédet mondott, a dalosegyesület pedig több éneket adott elő. Az emléktábla fekete márványból készült s rajta a következő fölírat olvasható: «Ebben a házban született 1813. október

és leleplezése október 3-án megy végbe a nagy-czeni templomtéren.

Gr. Széchenyi pasa elutazása. Gróf *Széchenyi Ödön* pasa török altábornagy, a ki mintegy két hetet töltött Budapesten, június 16-ikán reggel feleségével együtt Bécsbe utazott. Számos tüzoltó-parancsnok kísérte ki a pályaházba Széchenyit, a ki azért megy Bécsbe, hogy a királynál tisztelegjen és átnyújtsa az országos mentés ügyében kidolgozott emlékiratát. Széchenyi pasa június 21-ikéig marad Bécsben, s onnan egyenesen Konstantinápolyba utazik vissza.

A miskolci Kossuth-szobor. A Miskolc városában fölláttandó Kossuth-szobor már elkészült *Róna József* szobrász fővárosi műtermében. A szobrot a *Beschormer* által alapított budapesti intézetben öntik s ősz végén már Miskolc egyik terén föl fogják állíthatni. Ez lesz az országban az első Kossuth-szobor, mely művészi tekintetben is jelentőséggel bír. Összesen csak tizenhatezer forintba kerül.

Balassa Bálint sirja. A XVI. század nagy költőjének, báró *Balassa Bálintnak* nyugóhelyét keresik a lipótmezejei *Hibbe* községben, mert bizonyos,

találtatott s a koponya külső falához süvegek vagy csákónak korhadta maradványai voltak tapadva, a mi a halott előkelő voltáról tesz biznyságot. Az egyik csontváz csipő-csontjából egy darab rész hiányzik. *Balassa Bálint* pedig 1594-ben *Esztergom* ostrománál kapott súlyos sebeibe (mindkét csombja keresztül lövetett) halt meg. A két csontvázon kívül egy harmadik emberi csontváz maradványai is a felszínre kerültek.

Sok összevágó körülmény sejteti, hogy a három *Balassa* földi maradványait találták meg. A csontokat az embertani intézet igazgatójához, dr. *Török Aurélius*hoz küldték föl szorgos megvizsgálásra.

Egy tudós író emlékezete. A tudós *Szilágyi István*, nem régebben elhunyt máramaros-szigeti gimnáziumi igazgató emlékének megörökítése céljából a máramaros-szigeti református liceum igazgató-tanácsa *Tisza* Kálmán főgondnokkal az élen melegbangu felhívást bocsátott ki, melyben adakozásra hívják fel a megboldogult volt tanítványait és tisztelőit. Szobrot akarnak állítani az elhunyt kiváló férfunak, ki tollal és szóval, a tudás és tanítás fegyverével élete végéig küzdött a magyar nemzeti kultúráért. Adományok *Kruszélyi Bálint* iskolai pénztárnokhoz *Máramaros-Szigetre* küldendők.

Kármán József siremléke. A «Fanny hagyományai» költőjének emléket ünnepelte a losonci

13-án *Henszlmann Imre dr.*, a magyar műtörténelem alapvető munkása.

Pasteur szobra. *Pasteurnak*, a nagy francia tudós, ki fölfedezéseivel és a veszettség elleni gyógyítás föltalálásával az emberiség legnagyobb jóltevői közé tartozik, szobrot emelnek Párisban. A szobor javára a világ minden részéből érkeznek adományok, a melyek eddig 297,000 frankot tesznek. A napokban befejezik a gyűjtést és meghatározzák, Párisnak melyik terén állítsák föl a szobrot, a melynek kivitelével *Falguieret*, a híres szobrászt bízzák meg.

A Margitsziget hidja. A Margit-hídat úgy építették, hogy annak közepéről lejáró vezessen a Margitszigetre, s így a gyönyörű hely közvetlen összeköttetésbe jusson a fővárossal. A lejáró építésének terveit *József főherceg* nevében a napokban nyújtották be a kereskedelmi miniszteriumhoz. A lejárót, nehogy meredek legyen, nagy feltöltéssel vezetik a sziget belsejébe, s köröskörül parkozni fogják. Egyszerű, de erős vasszerkezettel épül, hogy megfeleljen annak a forgalomnak, a melyre leginkább a főherceg számít. A hid építési költségei fél millió frtra rúgnak.

Szomorú de igaz

hogy öltözékünk nagyobbat gondolt fordítunk mint Egészé-

Egger kollema izü szodapasztillája

csakhamar beszűntet, ha idejekorán használjuk (1 doboz 30 kr)

Fogalmazó-, fordító- és másolóiroda

Bpest, Váci-körút 56, II. em. 12. Irodalmi rutinnal szerkeszt fogalmazványokat,

u. m. kérvények, levelek, folyamodványok, reklám-, nyiltéri- és egyéb hírlapi czikkeket, felköszöntök és alkalmi szónoklatokat stb. Készít fordításokat

bármely idegen nyelvből és nyelvre másolatokat

u. m. körlevelek, periratok, pályaművek, sajtó alá számt munkák, levél- és szalagcímek és mindenemű egyéb iratok másolását pontosan, gyorsan és csinosan. — Titoktartás, jótállás, olcsó díjak.

Vidéki megbízások pontosan és gyorsan.

Kwizda-féle kornenburgi marha-táppor. Veterin-ärztetika szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára.

ŐS BUDAVARA

a székesfőváros legnagyobb és legelőkelőbb mulatóhelye. Idénytartam május 1-től szept. 30-ig.

LOHSE világhírű különlegességei a bőr ápolására.

EAU DE LYS DE LOHSE. Hatvan év óta felülmúlhatatlan mint legkifinomultabb bőrviz a tökéletes ifjú hűség megtartására, valamint a nyári szeplő, napsütés, pirosság, száraz foltok és az arcz minden tisztálanságának biztos előhárítására.

MATTONI FÉLE ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ BET BUDAPEST-KELENFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserő források. Ivó és fürdőgyógymód. A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrása: kitűnő eredménnyel alkalmazhatók: 1. Bármint okok folytán keletkezett lobos izadmányoknál.

FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja. Az idén dr. Polgár Emil ur által helyettesítve.

Mattoni és Wille

7125 Budapest.

Önkéntes-jelöltek tanfolyama Kolozsvárott.

Előkészít 16—20 éves ifjakat az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatra. Előképzettségnek elegendő néhány osztály. A kurzus 5 hónapig tart. Bővebb értesítést ad az

Önkéntes-jelöltek tanfolyamának igazgatósága Kolozsvárott.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER legkifinomultabb gyógyvizes SAVANYUKUT

LIPIK JODFÜRDŐ (SZLAVONIÁBAN).

Először kijelölték: Budapest 1885. London 1892. Bécs 1894. Róma 1894. Vasúti állomások: Pakratz-Lipik (déli vasut) menettéri jegyek 33% árleengedéssel és Óknesan (m. á. v.) zónatartala.

Unio-selyemkelmék. A legjobb minőségűek mert nem törnek és nem lapnak szárítvány. A jószágért és tartósságért jó árállás vállaltatik.

Eppen Amerikából megérkezett! 5000 Photoret

(Mellényes-bélyegpező) 7183 nagyzeren sikerült találmány, magától Edison-tól megdicsérve. Felveleire mindig készen. Pálmaképek készítésére.

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkifinomult, teljesen ártalmatlan, vegyíztiszta és szirmentes készítmény a 7163 Margit Crème.

Rövid idő alatt szűt szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtájkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a rán-zokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is ille bájos arczszínt kölcsönöz. Ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr. 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr. Készítő FÖLDES gyógyszer-tára, Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tára, Budapestben Király-utca 12.

A SZÉPSÉG ÁPOLÁSÁHOZ. Eddig el nem ért HATÁS. KIELHAUSER H. folyékony Glycerin-Crème

ártalmatlan anyagokból készült sikerült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú üdéséget eleveníti és azt állandóan fenntartja. Legjobb övszer levégő, szél és napsütés ellen eltávolított napfoltot, szeplőt, májfoltot és minden más bőrtisztálanságot.

Glycerin-Crème-Szappan kiváló onyha, báronyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a Párisi Hölgypuder a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehérr színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.

Hamisított párisi hölgypulvertől és Glycerin-Crémétől óvakodjanak; csak az a valódi, melyen a czimképen, valamint a tetradon a mellékelt védjegy van. Raktár minden gyógyszer-tárban és illatszert-üzletben. Magyarországi főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tára Budapest, Király-utca 12.

Pestyi társaság körkép palotájában Városliget 7173 Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem óriási körkép. Látható: reggel 9 óratól esti 8 óráig. Az esti órákban villanyvilágításnál. Belépő díj 50 kr. Gyermekek 30 krajczár.

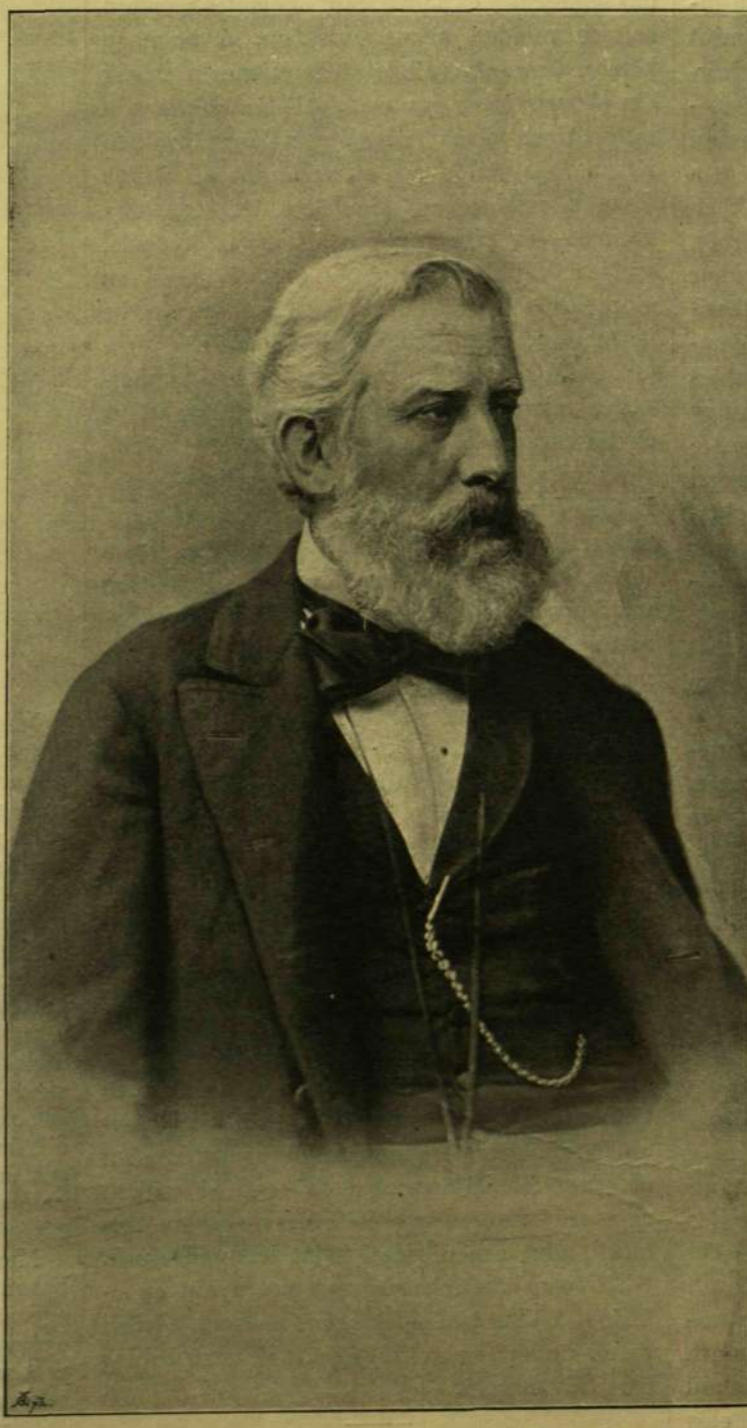
VASÁRNAPI UJSÁG

26. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JUNIUS 27. 44. ÉVFOLYAM.

Előzeteselt feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 évtérre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Kijelölt előfizetésekre a postalg megphatórozott viteldij is csatolandó.

SZILÁGYI SÁNDOR.

MAGYAR történetírás meghatóan szép ünnepet ült e hó 21-én; a kegyelet és elismerés babérijával koszorúzta meg egyik legbuzgóbb, legnagyobb tevékenységű s ez idő szerint legelőkelőbb művelőjét, a közszeretben s általános becsülésben megőszült, de még ma is szorgalmatosan dolgozó Szilágyi Sándort azon alkalomból, hogy élte 70-ik évét szerencsésen megérte. Az ünnepet, — mely ő rá nézve akár kettősnek is mondható, a mennyiben épen néhai, szintén történetíró atyja születésének századik évfordulójával esett össze, — az erre legilletékesebb testület, a Magyar Történelmi Társulat rendezte, de magáéva tette a művelt magyar közönség is, mely férfi és hölgy kitünőségeinek egész nagy seregével jelent meg a színhelyen, az egyetemi könyvtár tágas dísztermében, hogy tanúja és részese is legyen annak a tiszteletadásnak, a melylyel a művelt közvélemény a haza és nemzet iránt szerzett érdemet méltányolni s kitüntetni igyekezett.

SZILÁGYI SÁNDOR. Ellinger Ede fényképe után.

Pedig a bűvárkodás és irás, a gyűjtés és a szerkesztés csak egyik része volt nagy tevékenységének. Másik és eredményeiben ritka nagy sikerű fáradozása volt az, hogy lelkes buzditásaival, példájával és nagy izgató tehetségével egész sereg bűvárlót és író toborzót és nevelt a magyar történetírás számára. Ha valahol erre való tehetség mutatkozott, az ő éber figyelme nyomban arra fordult és nem nyugodott, míg az illető hatása körébe be nem vont a neki való munkatér ki nem jelölt. Mert ő a munkamegosztás embere. Kit-kit oda állít, a hová legalkalmasabb s olyan munkával bíz meg, a melyre legtöbb tehetsége van. Az egyik könyvtárakban vizsgálódik, a másik levéltárakban bűvárkodik; az egyik ennek, a másik amannak a kornak a részletes tanulmányozására adja magát, — és így tovább. És ő valamennyit tudja irányozni, szerkeszteni és vezetni, mert a történelem s nevezetesen a magyar történelem világában alig van vidék, a mely ő előtte ismeretlen volna. Brassait bántultk páratlan sokoldalúságaért; de Szilágyi Sándort is méltán bántulhatjuk azért a rengeteg tudományaért és csodálatos emlékező tehetségért, a melylyel a történelem és irodalom terén akármerre oly nagy biztonsággal jár-kél maga és kalauzol másokat. Ez magyarázza meg, hogy ő, bár sem nem ült, sem nem ül egyetemi tanári széken, mégis egész iskolát teremtett, melyben egész tudós és író nemzedék veszi körül őt, mint mestert, hogy ő vele együtt a hazának és a nemzeti művelődés nagy ügyének szentelje minden tehetségét, minden munkásságát.

A «Vasárnapi Ujság», mely évtizedek óta büszkén számítja barátai és dolgozóársai közé, Szilágyinak úgy nagy munkásságát, mint szeretetreméltó egyéniségét már többször ismertette. A közelebb lefolyt örömműnnp azonban újra kedves alkalmat szolgáltat, hogy ez érdemes férfiu élete folyásának legalább a főbb mozzanatait újra föllevenítsük olvasóink emlékezetében. Szilágyi Sándor 1827 augusztus 30-án született Kolozsvárott, hol atyja, Ferencz, a nyelvész és történelem tanára volt. Sándort, kinek kiváló tehetségei már igen korán mutatkoztak, a lehető leggondosabb nevelésben részesítette. S a